

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

LUNDS
UNIVERSITET

Den tvetydiga bilden av kvinnliga offer

En kritisk diskursanalys av framställan av kvinnliga offer utsatta för
romansbedrägeri i svensk nyhetsmedia

Författare: Cornelia Granberg & Julia Persson

Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp

Vårterminen 2022

Handledare: Rasmus Ahlstrand

Abstrakt

Författare: Cornelia Granberg & Julia Persson

Titel: Den tvetydiga bilden av kvinnliga offer - En kritisk diskursanalys av framställan av kvinnliga offer utsatta för romansbedrägeri i svensk nyhetsmedia

Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp

Handledare: Rasmus Ahlstrand

Sociologiska institutionen, vårterminen 2022

Brottsfenomenet romansbedrägeri kännetecknas av relationen mellan offer och förövare. Relationen mellan de två problematiserar offers status som ett fullvärdigt offer. Med utgångspunkt i viktimologi (Walklate, 2007:29-31) och teorier om det ideala offret (Christie, 1986) och victim blaming (Ryan, 1971) syftar denna uppsats till att analysera hur kvinnor utsatta för romansbedrägeri framställs i femton svenska nyhetsartiklar. Genom en kritisk diskursanalys av konstruktionen av offerskap analyserar vi hur narrativet kring dessa kvinnor formas utifrån deras relation till förövaren. Analysen synliggör en tvetydig bild av de kvinnor som utsatts för romansbedrägeri då de dels tillskrivs men även fråntas skuld och ansvar för brottshandlingen. Kvinnorna betraktas i de analyserade nyhetsartiklarna inte som "riktiga" offer till följd av relationen till förövaren, och de framställs i de femton artiklarna som emotionellt förblindade och skuldbeläggs för brottshandlingen samtidigt som förövarens ansvar ofta förbises. I de analyserade nyhetsartiklarna sker det samtidigt en parallell process där andra förklaringsmodeller till brottets uppkomst eftersöks vilket sätter offrens perspektiv i fokus och anses därmed minska deras skuld och ansvar för brottet.

Nyckelord: romansbedrägeri, ideala offer, victim blaming, offerskap, kritisk diskursanalys

Innehållsförteckning

1.Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
1.2 Begreppsdefinition	2
1.3 Tidigare forskning	3
2.Bakgrund	6
2.1 Internetrelaterad brottslighet	6
2.2 Offer för internetrelaterad brottslighet	6
2.3 Offer för relationsbaserad brottslighet	8
2.4 Romansbedrägeri	8
3.Teori	10
3.1 Viktimologi	10
3.2 Det ideala offret	11
3.3 Victim blaming	12
4.Metod	14
4.1 Kritisk diskursanalys	14
4.2 Datainsamling	16
4.3 Urval	16
4.4 Analysprocessen	17
4.5 Forskningsetiska överväganden	20
5.Resultat & analys	21
5.1 Kvinnorna som inte betraktas som “riktiga” offer	21

5.2 Kvinnliga offer som förblindats av känslor	27
5.3 Kvinnliga offer som tillskrivs skam	31
5.4 Förövaren som glömdes bort	33
5.5 Kvinnliga offer som blir förövare	35
6.Avslutande diskussion	37
7.Referensförteckning	40
8.Bilaga 1	47
9.Bilaga 2	51

1. Inledning

“Ärade damer. Verkmästare, 35 år (villaägare), söker på detta sätt bekantskap med hederlig o. god flicka (eller änka) ur arbetsklassen [sic]. Någon förmögenhet önskvärd. Svar förtroendefullt till “Sol och Vår”, Stholms-tidn. Annonsskont.” St. Vattug. 12.”

(Stockholm-Tidningen 1916, se Linnell, 2021)

Denna annons gick att läsa i Stockholm-Tidningen den 16 februari 1912. En man sökte uttryckligen efter en kvinna med god ekonomi (Stockholm-Tidningen 1916, se Linnell, 2021). Den här annonsen blev början på vad som i folkmun kommit att kallas ”sol-och vårare” (se exempelvis Linda Hjertén, 2021a) och betecknas idag som romansbedrägeri. Romansbedrägeri är en form av bedrägeri där förövarens syfte är att vilseleda offret genom att inleda en relation för att tillförskansa sig likvida medel (Yar & Steinmetz, 2019:136). Under tidigt 1900-tal var kontaktannonser i tidningen ett sätt att söka efter en partner, vilket huvudsakligen har ersatts av dejtingsidor på nätet och digitala plattformar i form av appar till mobiltelefoner. Med hjälp av internet har förövare numera möjlighet att använda dejtingsidorna för att komma i kontakt med potentiella offer att inleda en relation med (Yar & Steinmetz, 2019:136-137).

I dokumentären *“Lurad på kärlek och miljoner”* (Sveriges Television, 2020) berättar tre kvinnor om hur de blivit kända i en partner på internet och sedan lurats på såväl pengar som kärlek. Även Netflix har uppmärksammat brottsfenomenet i en dokumentärfilm vid namn *“Tindersvindlaren”* (2022) som handlar om hur en bedragare under flera års tid använt dejtingappar för att etablera och upprätthålla relationer med kvinnor han utsatt för romansbedrägeri. Gemensamt för dokumentärerna är att en etablerad relation mellan offer och förövare som inledningsvis har varit ömsesidig presenteras. Relationen mellan de två bidrar till att de kvinnor som utsatts för romansbedrägeri inte ses som fullvärdiga brottsoffer. De brottsutsatta får göra sina röster hörda i dokumentärerna men upplever svårigheter att få rättsligt och emotionellt stöd från omgivningen.

Trots att romansbedrägeri som brottsfenomen uppmärksammas i dokumentärer finns det begränsad forskning som studerar offer för romansbedrägeri (Cross, 2018:244). Kunskapsluckan avseende offer för romansbedrägeri i kombination med att samtliga offer i ovannämnda dokumentärer är kvinnor väckte ett intresse att studera hur kvinnor som utsatts för

romansbedrägeri framställs i nyhetsmedia. Intresset förstärktes av att kvinnor tillskrivs skuld av media för händelser de utsatts för (Taylor, 2020). Därmed är det identifierade forskningsproblemet att kvinnliga brottsoffers relation till förövare vid ett romansbedrägeri problematiserar offrens möjlighet att ses som fullvärdiga offer och därmed erbjudas stöd och hjälp av omgivningen.

1.1 Syfte och frågeställning

Med utgångspunkt i viktimologi (Walklate, 2007:29-31), teorin om idealt offerskap (Christie, 1986) samt teorin om victim blaming (Ryan, 1971) är vi intresserade av att undersöka konstruktionen av offerskap. Genom en kritisk diskursanalys analyserar vi hur narrativet kring kvinnor som utsatts för romansbedrägeri formas utifrån relationen till förövaren.

Vi har därför valt att utgå från följande frågeställningar:

- Hur beskrivs relationen mellan kvinnliga offer och manliga förövare gällande romansbedrägeri i svenska nyhetsartiklar?
- Hur presenteras offrets skuld och ansvar i svenska nyhetsartiklar för det romansbedrägeri offret utsatts för?

1.2 Begreppsdefinition

Bedrägeri

Enligt svensk lag är ett bedrägeri gällande då förövaren vilseleder en utsatt individ till att göra förmögenhetsöverföring (SFS 1986:123, 1§). Den juridiska definitionen av ett bedrägeri är därmed när offret lidit ekonomisk skada till följd av brottshandlingen som även innebär en vinning för förövaren. Att enbart förmå någon att överföra pengar är inte olagligt, utan det blir olagligt först då gärningspersonen lurar eller vilseleder en person till att överföra pengar.

Romansbedrägeri

Romansbedrägeri är en form av bedrägeri där syftet är att förövaren tillförskansar sig likvida medel genom att inleda en relation med brottsoffret. Förövaren ämnar att vilseleda brottsoffret

(Brottsförebyggande rådet, 2022 & Yar & Steinmetz, 2019:136). Det kan exempelvis handla om att förövaren uttrycker en oro och sorg över att dennes mobiltelefon har gått sönder och till följd av detta kan inte relationen mellan offer och förövare upprätthållas. Det här leder till att offret överför pengar i god tro att relationen till förövaren kommer att fortskrida, men i själva verket finns det ingen mobiltelefon som är i behov av reparation.

Brottsoffer

Brottsoffer avser i den här uppsatsen ett offer som har blivit utsatt för en brottslig handling och som till följd av detta har lidit skada av brottshandlingen (Walklate, 2007:27). Med skada menas såväl fysiska, psykiska och ekonomiska åkommor. Begreppet brottsoffer och offer används synonymt i denna uppsats, även om ett offer nödvändigtvis inte behöver vara ett brottsoffer som utsatts för en brottslig handling.

Grooming

Grooming innebär de strategier en förövare använder för att med hjälp av internet söka kontakt med till synes okända människor i syfte att inleda en relation, vilka i den här uppsatsen avser kvinnor. En vedertagen uppfattning är att vuxna, allt som oftast med hjälp av en falsk identitet, kontaktar barn med intentionen att utnyttja dem sexuellt (Christianson & Rogland, 2016:9). Genom tidigare forskning synliggörs att förövarens strategier även inbegriper vuxna offer för romansbedrägeri och att drivkraften till att begå brott kan vara annat än av sexuellt motiv. En vanligt förekommande strategi vid ett romansbedrägeri är att förövaren uttrycker känslor för offret i hopp om att utveckla en intim relation till offret (Whitty, 2013:7-8). Förövarens syfte med en groomingprocess är att vinna offrets tillit vilket underlättar i processen att sedan lura offret.

1.3 Tidigare forskning

Det finns sammantaget flertalet studier som beskriver och förklarar brottsfenomenet romansbedrägeri, men det finns begränsad forskning som explicit fokuserar på brottsoffer som utsatts för romansbedrägeri online (Cross, 2018:244). Utifrån tidigare forskning är romansbedrägeri uppbyggt på så sätt att en förövare inleder en relation med ett offer i syfte att lura denne på pengar. Med hjälp av digitala kommunikationsmedel möjliggörs en kärleksrelation mellan offer och förövare som vanligtvis sträcker sig under en längre period. När en relation väl

har etablerats och sedermera utvecklats mellan de två, ber förövaren offret att överföra pengar (Whitty, 2013:7-8). Det är vanligt förekommande att förövare kontaktar offer via dejtingsidor på internet och att förövaren vanligtvis använder sig av en falsk profil. En studie av profiler skapade av bedragare visar att de manliga profilerna framställer sig själva som hälsosamma och framgångsrika män i jakt på en kärleksfull kvinna (Kopp, Layton, Sillitoe & Gondal, 2015:210).

Utöver romansbedrägeri begås även andra bedrägerier och brott på internet, exempelvis nätmobbning, nätstalking och våld i nära relationer (Black, Lumsden & Handlington, 2019:360). Forskning som bedrivits på denna typ av internetrelaterade brott visar att poliser i England har svårigheter att se individer som har blivit utsatta som fullvärdiga offer eftersom det finns en relation mellan offer och förövare som offret kan avsluta. Offren skuldbeläggs ofta för att de inte har avslutat relationen, blockat förövarens konto eller avslutat sina egna konton på plattformen där brottet begåtts, och beskylls därför också som delvis ansvariga för brottet de utsatts för (Black, Lumsden & Handlington, 2019:366-367, 373-374). På samma sätt menar tidigare forskning att poliser, snarare än att rekommendera att offren tar bort sina konton från sociala medier, också behöver ta hänsyn till just internet och sociala mediers roll i dagens samhälle för att kunna erbjuda relevant hjälp och stöd till de brottsutsatta (Black, Lumsden & Handlington, 2019: 374-375).

Internetrelaterad brottslighet och romansbedrägeri kan innebära varierande och betydande konsekvenser för den individ som utsatts. En vanligt förekommande konsekvens är att individen lidit ekonomisk skada av brottet då pengar har överförts till förövaren. Den ekonomiska skadan är för vissa offer betydande där individen har förlorat sina livs besparingar eller skuldsatt sig, medan den för andra individer är begränsad till en mindre betydande summa pengar. Det är också vanligt att offret lider emotionell skada av brottet, där känslor av skam, ilska och oro är förekommande konsekvenser. Offrets inställning till att anmäla brottet och söka hjälp riskerar att påverkas av att offret skuldbelägger sig själv för det brott denne utsatts för. En annan faktor som är utmärkande för romansbedrägeri är att offret i kombination med en ekonomisk förlust även förlorar en betydelsefull relation. De emotionella skadorna är med andra ord påtagliga för offer som utsatts för romansbedrägeri (Cross, Richards & Smith, 2016:3-5).

Samtidigt är konsekvenserna som offer för internetrelaterade brott utsätts för mångfaldiga och skiljer sig åt från offer till offer. Det innebär alltså att stödinsatser för offer behöver täcka olika behov. Att bemötas av myndigheter och stödorganisationer med en respekt och ett erkännande för det offret utsatts för samt att inte skuldbeläggas för sitt offerskap framförs av offer som viktiga utgångspunkter vid rapportering av brott och vidare stöd (Cross, Richards & Smith, 2016:11).

2. Bakgrund

2.1 Internetrelaterad brottslighet

För att kunna studera brottsfenomenet "romansbedrägeri" som vanligtvis sker på internet behövs kunskap om internet och dess utveckling samt påverkan på samhället. Med teknologins framväxt har flertalet sociala relationer förflyttats till den digitala världen, bland annat online-dejting. Samtidigt som internet har möjliggjort ett socialt nätverk världen över har det också inneburit en ny arena för brottslighet, men det betyder nödvändigtvis inte att brottsfenomenet i sig är nytt. Idag betraktas internet, utöver dess positiva påverkan, som ett innovativt tillvägagångssätt som möjliggör och underlättar för förövare att begå brottshandlingar. Brottet effektiviseras på så sätt att kontakt mellan offer och förövare kan utvecklas i snabb takt (Jewkes & Yar, 2010:88) eftersom kommunikationen sker i realtid. En chatt når mottagaren på en nanosekund vilket effektiviserar förövares groomingprocess, det vill säga att etablera en känslomässig kontakt med offer. Att som brottsoffer utsättas för grooming innebär att känslan av delaktighet i relationen till förövaren ökar, vilket sedermera ökar känslan av skuld och skam när offret väl utsatts för ett bedrägeri (Christianson & Rogland, 2016:7).

Romansbedrägeri sker idag mestadels via internet, men det innebär å andra sidan inte att internet är roten till problemet. Ur en historisk kontext blir det tydligt att romansbedrägeri har ägt rum även innan internets framväxt. Skillnaden är att de sociala forumen har förflyttats från tidningar och fysiska, sociala sammanhang till att i första hand bedrivs på internet. Förövaren behöver anpassa sitt tillvägagångssätt för att skapa kontakt med potentiella brottsoffer, där dejtingsidor online har utvecklats till att bli en huvudsaklig mötesplats för förövare och offer (Yar & Steinmetz, 2019: 14, 136-137).

2.2 Offer för internetrelaterad brottslighet

Att bli utsatt för romansbedrägeri likt att bli utsatt för andra brott leder till konsekvenser för offret. De som blivit utsatta för olika typer av internetrelaterade brott belyser att de utöver att ha lidit ekonomisk skada av brottet, även har drabbats av känslomässiga, fysiska och psykologiska konsekvenser av brottet de har utsatts för (Cross, Richards & Smith, 2016). Offer för internetrelaterade brott kan även ha svårigheter att uppnå en erkänd offerstatus. Relationen mellan offer och förövare kan leda till att offret i viss utsträckning skuldbeläggs och ifrågasätts

som fullvärdigt offer av polisen. Offret bär enligt polisen en del av ansvaret för de internetbrott som sker inom exempelvis våld i nära relationer, då offret och förövaren har en relation till varandra (Black, Lumsden & Handlington, 2019:374).

Utifrån ovannämnd premiss går det att problematisera att offerskapet betraktas som en neutral process. Offerrollen skapas snarare i en social kontext utifrån normer och föreställningar om vad ett offer är. De brottsoffer som utsatts för romansbedrägeri online upplever svårigheter att betraktas som fullvärdiga offer. Detta påverkar offrets förmåga att få erkännande från utomstående och därmed även stöd för upplevelsen (Cross, 2018:243-244). Den negativa uppfattningen kan hävdas härröra från förståelsen av vem som uppfyller brottsoffersstatus och de rådande diskurserna kring utsattheten. De brottsoffer som utsatts för onlinebedrägerier beskrivs uppleva skam för händelsen och möter inte sällan starka attityder som skuldbelägger brottsoffret (Cross, 2018:248-249). Brottsoffer för bedrägeribrott online anses vara ett ofullständigt offer då brottsoffret till viss del uppfyller kriteriet för offerstatus men återstående egenskaper åsidosätts då offret frivilligt har befunnit sig på platsen, det vill säga online på internet (Cross, 2018:256).

För att få en mer omfattande förståelse för offer för romansbedrägeri är det relevant att studera offerskapet i en bredare kontext, och synliggöra att det är av betydelse hur det talas om offret. Det finns teoretiker som hävdar att språket konstruerar världen och att det sätt vi talar på inte är neutralt med tanke på att varje enskilt ord vi väljer att säga ändrar innebörden av det vi också säger. En vanligt förekommande uppfattning är att ett offer ofta antas vara en kvinna (Taylor, 2020:28-29). Det är därmed av intresse att studera offerbegreppet utifrån framställan av kvinnliga brottsoffer, där skuldbeläggandet sker genom användningen av språket. Människor tenderar att tycka att det mest socialt acceptabla sättet att tala om kvinnor är genom att skuldbelägga dem för sin utsatthet för att de "inte tog ansvar" (Taylor, 2020:30). När det gäller framställning och beskrivning av kvinnor kan medier idag vara selektiva med de egenskaper som kvinnorna tillskrivs. Det kommuniceras budskap om kvinnors könsrollsstereotyper och media har därmed stor makt att påverka könsnormer i samhället genom att de har en nyckelroll i att kommunicera information, kulturella normer och attityder (Taylor, 2020:171-172). Det är därmed av intresse att undersöka hur kvinnor för romansbedrägeri framställs i svensk media, då

skuldbeläggande av kvinnor har visat sig påverkas av, och konstrueras, med språket och rådande diskurser om kvinnor och skuld (Taylor, 2020:319-320).

2.3 Offer för relationsbaserad brottslighet

En brottskategori som likt romansbedrägeri innefattar och utgår från en relation mellan förövare och offer är våld i nära relationer. Det är av relevans att förtydliga att det inte är våldet i sig som är det väsentliga i denna uppsats, utan relationen mellan offer och förövare. En diskurs som påverkar kvinnor utsatta för våld i nära relation är frågan om varför hon inte lämnade relationen. Relationen som finns mellan förövare och offer leder till att kvinnan får bära en del av ansvaret för att hon har utsatts för våld, detta då hon anses haft möjlighet samt burit ett ansvar att lämna relationen och därmed undvika att utsättas för våld. Det bortses från att det kan vara ännu farligare för kvinnan att lämna en relation präglad av våld om hon inte upplever stöd från omgivningen. Offrets delaktighet i det hon utsatts för hamnar i fokus medan förövarens agerande hamnar i skymundan (Duggan, 2018:159). Detta leder till att det kvinnliga offret har svårt att uppnå en fullvärdig offerstatus och snarare skuldbeläggs för sin utsatthet än erbjuds adekvat stöd av omgivningen.

2.4 Romansbedrägeri

Romansbedrägeri är likt andra former av bedrägerier ofta genomtänkta aktioner av en förövare i syfte att lura offret. Till skillnad från andra typer av bedrägerier bygger romansbedrägeriet som tidigare nämnts på en relation mellan förövare och offer. Denna relation byggs vanligtvis upp under en lång tid och inleds ofta med att förövaren kontaktar offret via en dejtingprofil. Förövarens syfte med kärleksrelationen till offret är att offret ska utveckla tillräckligt starka känslor för att vara villig att överföra pengar till förövaren, vilket är en del av den groomingprocess förövaren utsätter offret för. När förövaren anser att offret är emotionellt investerad i relationen uppkommer förfrågningar om att skicka pengar. Den specifika anledningen till att offret ska skicka pengar till förövaren kan variera, men en gemensam nämnare är att syftet med transaktionen är att hjälpa förövaren och därmed även stärka relationen mellan offer och förövare. Förövaren kan ha drabbats av en kris, vilket gör att förövaren behöver låna pengar av sitt offer (Whitty, 2013:7-11). Ett exempel på en sådan kris går att finna i *“Lurad på kärlek och miljoner”* (SVT, 2020) där en av kvinnorna som blivit utsatta för romansbedrägeri

behöver låna ut pengar till förövaren vars eget konto är spärrat. Pengarna behövs snabbt för att täcka skulder som uppstått i samband med ett jobbprojekt. Bedrägeriet avslutas vanligtvis med att offret inser att hen blivit lurad och utsatts för ett bedrägeri. Vissa offer utsätts för samma brott på nytt när de insett att de blivit lurade, en *“repeated victimization”*. Det kan exempelvis innebära att offret blir kontaktad av en påstådd myndighet som är villiga att återbetala de pengar som offret skickat till den påkomna bedragaren mot en viss summa. På så vis blir offret på nytt lurat på pengar, även efter att det ursprungliga romansbedrägeriet har upptäckts (Whitty, 2013:11-12).

Tillvägagångssättet för ett romansbedrägeri som bedrivits på internet är en generell beskrivning. De skillnader som går att finna i de olika fallen innebär inte att ett romansbedrägeri är mer eller mindre styrkt. Utgångspunkten för att brottet ska betraktas som ett romansbedrägeri och inte som en annan form av bedrägeri är den långvariga, emotionella relationen som byggs upp mellan offer och förövare.

Vid romansbedrägerier på internet används ofta falska dejtingprofiler för att komma i kontakt med potentiella offer (Kopp et al, 2015:210). De falska profilerna möjliggörs av internets anonymitet (Yar & Steinmetz, 2019 136-137, 143), där förövaren har möjlighet att skapa en fiktiv identitet i syfte att attrahera offer. Förövaren skraddarsyr de egenskaper som den falska manliga profilen ska uppvisa och framställer vanligtvis sin identitet som religiös, intresserad av träning och på jakt efter en kärleksfull och omtänksam kvinna medan de falska kvinnliga profilerna ofta beskriver sig själva som självsäkra, intresserade av träning och framhäver att de inte är på jakt efter pengar (Kopp et al, 2015:210). Bedragarnas profiler behöver vara tillräckligt generella men inte för generella för att sedan kunna forma en slags kärlekshistoria utifrån de preferenser bedragaren lär sig att offret uppvisar (Kopp et al, 2015:215-216). Med en tillräckligt generell profil minskar förövaren risken för att potentiella offer på dejtingsidorna ska ana oråd och därmed inte besvara konversationen, likväl som förövare med en generell profil också kan ändra sin historia allteftersom konversationen med offret fortskrider. Det är utifrån förövarens perspektiv en effektiv strategi att använda sig av för att öka chanserna till att förmå potentiella offer att överföra pengar. Förövarens falska profil utgör det första steget i groomingprocessen, där kontakt mellan offer och förövare etableras (Whitty, 2013:4-6).

3. Teori

3.1 Viktimologi

Viktimologi är ett forskningsfält som innefattar teorier om brottsoffer och utgör denna uppsats teoretiska ramverk. Inom viktimologin har det historiskt sett funnits ett intresse i att undersöka brottsoffers påverkan på sin egen utsatthet för det brott denne utsatts för, vilket Hans von Henting synliggör i boken *The Criminal and his Victim* (1948 se Walklate, 2007:30-31). Von Henting söker efter förklaringsmodeller för att förstå brottsoffers utsatthet utifrån dels relationen mellan offer och förövare men också utifrån offers egenskaper. De som blir offer för brott anses skilja sig från de som inte utsätts för brott. Skillnaden mellan de två är individens egenskaper där bland andra kvinnor, äldre och barn anses ha större risk att bli potentiella offer för brott än exempelvis män (Von Henting 1948 se Walklate, 2007:29-30).

Benjamin Mendehlson är en framträdande forskare inom den traditionella och positivistiska viktimologin. Han betraktade offret utifrån hur oskyldigt denne kan tänkas vara för den brottshandling offret har utsatts för, vilket kallas "*victim culpability*" (Mendelsohn, 1956, 1974 se Walklate, 2007:30-31). Von Henting (1948, se Walklate, 2007:29-30) och Mendehlsons (1956,1974 se Walklate, 2007:30-31) teorier om offer som mer eller mindre troliga att utsättas för brott respektive mer eller mindre oskyldiga i relation till brottet leder till tankar om att offret har haft en roll i det händelseförlopp som föranlett att offret utsatts för brott vilket benämns som "*victim precipitation*" (Walklate, 2007:31). Offrets betydelse för sin egen utsatthet för brott vidareutvecklades genom teorier som "*victim-precipitated criminal homicide*" (Wolfgang, se Tham, 2001:28-29) och "*victim-precipitated forceable rape*" (Amir, 1967, se Tham 2001:28-29) där offrets beteende ansågs ha påverkat offrets utsatthet för mord respektive våldtäkt. Sammantaget utgör ovan presenterade synsätt på offrets egenskaper och beteende som bidragande orsaker till utsatthet för brott grunden till den traditionella viktimologin (Newburn, 2017: 370-371 & Walklate, 2007:31).

Den viktimologiska forskningen innefattar även andra angreppssätt för studiet av brottsoffret. Inom den kritiska viktimologin bortses offrets egen påverkan i sin utsatthet för att istället möjliggöra en analys av samhällets påverkan på brottsofferbegreppet. Syftet är att studera vilka aktörer som har makt att definiera vad ett brottsoffer är, samt vad det innebär att vara ett

brottsoffer. I detta synliggörs olika maktförhållande, och hur människor och myndigheter i maktpositioner har ett starkt inflytande på brottsofferbegreppet (Newburn, 2017:371 & Walklate, 2007:44).

Att brottsofferbegreppet är en central utgångspunkt i viktimologin tydliggörs även av den feministiska kritiken gällande synen på brottsoffret. Feministiska forskare har kritiserat att fokus inom bland andra den positivistiska viktimologin har handlat om att förklara brottsoffrets roll i sin utsatthet (Wergens, 2002:26). Kritik har även riktats mot brottsofferbegreppets snävhet, där feminismen har möjliggjort en bredare definition av begreppet brottsoffer, där bland andra kvinnor som utsatts för våld i nära relationer anses mer bekräftade som offer än tidigare (Walklate, 2007:13,15).

Sammanfattningsvis ämnar det viktimologiska forskningsfältet att sätta brottsoffret i fokus för studier. Följande teorier som presenteras i teori-avsnittet kan härledas till viktimologin.

3.2 Det ideala offret

En omtalad och erkänd teori som belyser och förklarar vilka individer som tilldelas en offerstatus är Nils Christies teori om det ideala offret (1986). Christie utgår från att det finns en stereotyp i den sociala konstruktionen om vilka egenskaper som krävs för att brottsoffret ska tilldelas offerstatus. Offerskapet skapas därmed inte i ett socialt vakuum, utan är en process som är integrerad i samhället och dess normer och föreställningar om ett offer. De föreställningar som finns om hur ett offer ska vara utgår från att offret står underordnat förövaren och anses vara svagt. Platsen där offret befann sig på vid tidpunkt för brottet ska vara neutral och handlingen som offret utförde ska vara respektabelt. Med en neutral plats innebär att offret inte ska ha utsatt sig för onödigt risktagande genom att besöka en plats där det finns förhöjd risk att utsättas för brott. Offrets syfte att besöka brottsplatsen ska även vara med goda intentioner. Det förväntas även att offret inte ska ha en relation till förövaren. Ett offer som lever upp till förväntningarna tillskrivs en status som ett idealt offer av omgivningen, medan de offer som inte gör det betraktas som icke-ideal offer. Att vara ett idealt offer är därmed en status som offret tillskrivs av omgivningen då offret uppnår de förväntningar som finns om hur ett offer anses vara (Christie, 1986:18-19).

I konstruktionen av det ideala offret görs även en konstruktion av den ideala förövaren, där aktörernas egenskaper står i kontrast till varandra. För att ett idealt offerskap ska uppnås krävs det även en ideal förövare. Förövaren förväntas vara stark i kontrast till det svaga offret, samtidigt som förövaren även ska ha haft uppsåt att begå brottshandlingen (Christie, 1986:19, 25-26). Genom att offret beskrivs som svagt i relation till förövaren innebär statusen som idealt offer samtidigt en form av underordning. När ett specifikt offer eller en viss grupp av offer anses vara för starkt, vare sig det handlar om fysisk styrka eller rättigheter, så undermineras samtidigt deras status som ett idealt offer. Ett idealt offer kan därmed inte vara för starkt och på så sätt utmana förövarens styrka, men behöver samtidigt vara tillräckligt starkt för att bli uppmärksammas som ett offer av omgivningen (Christie, 1986:20-21). En samhällsgrupp som har haft svårigheter att uppnå ett idealt offerskap är kvinnor som utsatts för våld av sina partners, detta då relationen mellan offer och förövare underminerat kvinnans offerskap. I takt med att kvinnors rättigheter i samhället har förstärkts har våld i nära relation dock legitimerats som ett brott, vilket enligt Christie (1986:19-21) innebär att kvinnorna närmar sig en mer ideal offerstatus än tidigare. Detta tydliggör att offret behöver vara tillräckligt starkt för att kunna bevisa sin utsatthet för andra samt att statusen som ett idealt offer är föränderlig utifrån den sociala gruppens förutsättningar att uppnå ett idealt offerskap.

3.3 Victim blaming

En utgörande del av den tidigare forskningen om brottsoffer behandlar ämnet med utgångspunkt i beskyllandet av brottsoffret för det offret utsatts för, även kallat victim blaming. Enligt Åkerström & Sahlin (2001) utgör victim blaming en teoretisk utgångspunkt och kommer att tillämpas i analysen i denna uppsats.

Begreppet victim blaming har sitt ursprung i den amerikanska forskaren William Ryans bok "*Blaming the victim*" (1971). Med stöd i teorin går det att finna förklaring till hur offer skuldbeläggs och tillskrivs ansvar för sin utsatthet. Victim blaming bör betraktas som en process där ett socialt problem identifieras. Med hjälp av teorin eftersöks skillnader mellan offer, det vill säga de som har drabbats av ett socialt problem, och icke-offer, vilka är de som inte har drabbats av ett socialt problem. Den skillnad som synliggörs mellan offer och icke-offer används sedan som en förklaringsmodell till det sociala problemets uppkomst. För att motverka det sociala

problemet behöver det som skiljer de utsatta från de icke-utsatta korrigeras (Ryan, 1971:8-9). Den utsatte ses som en avvikare och behöver ändra på sig för att stoppa sin egen utsatthet. Fokus riktas därmed på offret och offrets påstådda defekter som tillskrivs av omgivningen (Ryan, 1971:4-5).

Med hänsyn till att Ryans (1971) användning av begreppet victim blaming innefattar olika samhällsproblem görs en annan gränsdragning i denna uppsats, där begreppet och den teoretiska utgångspunkten victim blaming används i syfte att undersöka hur brottsoffer blir skuldbelagda för den kriminella handling de utsatts för. Victim blaming går att finna i en kriminologisk kontext utifrån teorier där offer anses ha haft en betydande roll för sitt eget offerskap. Bland annat används förhållanden mellan offer och förövare som en del i en förklaringsmodell av individens utsatthet för mord och våldtäkt (Wolfgang, 1958 & Amir, 1967 se Tham, 2001:28-29). Likt Ryans tankar om victim blaming behöver offret göra en förändring för att undvika utsatthet, i detta fall behöver offret ändra sitt beteende för att inte utsättas för mord respektive våldtäkt. Genom att offret tillskrivs en agens, ett ansvar för att undvika utsatthet, blir det parallellt även offrets ansvar om hen utsätts för brott.

Det går att dra paralleller mellan teorin om det ideala offret (Christie, 1986) och victim blaming (Ryan, 1971). Ideala offer anses vara oskyldiga och utan skuld för det de utsatts för. Ett offer som däremot inte uppfyller de egenskaper som utgör ett idealt offer anses utifrån omgivningen inte vara lika oskyldigt. Det icke-ideala offret nekats stöd och ett erkännande av omgivningen och skuldbeläggs även till viss del för den brottsliga handlingen offret utsatts för. När kravet på att offer och förövare ska vara okända för varandra inte uppfylls anses offret bära ett ansvar för sin utsatthet då offret anses haft möjlighet att avsluta relationen till förövaren för att undvika den brottsliga gärningen (Christie, 1986). Det icke-ideala offret skuldbeläggs på så vis för den brottsliga gärningen (Ryan, 1971), vilket även synliggör de paralleller som finns mellan de två teorierna. Teorin om det ideala offret (Christie, 1986) används i denna uppsats för att synliggöra de kvinnliga offrens status som offer samt hur denna status konstrueras av omgivningen. Victim blaming (Ryan, 1971) används för att studera hur kvinnliga offer tillskrivs skuld för det romansbedrägeri de utsatts för.

4. Metod

4.1 Kritisk diskursanalys

Som huvudsaklig metodlitteratur används Jørgensen & Phillips "*Diskursanalys som teori och metod*" (2000). Boken ses som en andrahandskälla och beskriver bland annat Faircloughs kritiska diskursanalys. Anledningen till att en andrahandskälla använts istället för Fairclough är dels att metodboken är väl ansedd och har använts i tidigare forskning (se exempelvis Heber 2008), samt att den erbjuder en överblick över andra diskursanalytiska inriktningar och sätter de i relation till den kritiska diskursanalysen.

I denna uppsats används en kritisk diskursanalys där diskurser är i fokus. Den definition av diskurser som Jørgensen & Philips (2000:7) presenterar avser hur det talas om, eller hur ett visst fenomen förstås på individ eller gruppnivå, och är den definition som används i denna uppsats. Den kritiska diskursanalysen har inspirerats av Foucault och menar att kunskapen om samhället är konstruerad av olika diskurser. Tanken är att kunskapen är konstruerad av människor genom dess användande av språk, vilket indirekt betyder att det inte går att tala om en objektiv sanning (Jørgensen & Philips, 2000:19-20). Individer, massmedia likväl samhällsgrupper skapar genom användning av språket olika representationer eller diskurser av världen, och denna diskurs har indirekt en påverkan på världen. Diskursen tillskriver en betydelse till världen (Jørgensen & Philips, 2000:15).

Den kritiska diskursanalysen ämnar att kartlägga den diskursiva praktikens roll i upprätthållandet av den sociala världen där de sociala relationer som innebär ojämlika maktförhållanden ingår (Jørgensen & Philips, 2000:69). Utöver det är syftet att bidra till en social förändring i såväl samhället som helhet, men framför allt mot mer jämlika maktförhållanden. Till skillnad från den diskursanalys som Laclau & Mouffe presenterar särskiljer den kritiska diskursanalysen mellan diskursiv och annan social praktik, en åtskillnad som diskursanalysen inte gör. Genom att den kritiska diskursanalysen åtskiljer diskursiv och social praktik, anses det samtidigt ske en växelverkan mellan diskurser och annan social praktik för att konstruera en social verklighet. Diskursanalys enligt Laclau & Mouffes angreppssätt menar snarare att alla praktiker är diskursiva och att det är diskurserna i sig som skapar en social verklighet (Jørgensen & Philips, 2000:25-26).

Parallellt med att diskurser skapas etableras även maktförhållanden. Makt är ett centralt begrepp inom den kritiska diskursanalysen vilket har sitt ursprung i Foucault (Jørgensen & Philips, 2000:20-21). En diskurs om brottsoffer skapar en bild av vilka egenskaper ett idealt brottsoffer bör uppvisa. Detta leder i sin tur till ett ojämlikt maktförhållande där det ideala offret kan tänkas behandlas annorlunda än ett icke-idealt offer. Det finns en ideologisk tanke om att diskursiva praktiker bidrar till att skapa ojämlika maktförhållanden mellan de som omfattas av diskursen och de andra, vilket ligger till grund för den kritiska diskursanalysen (Jørgensen & Philips, 2000:20-21).

När syftet är klarlagt är det också tydligt att det kritisk-diskursanalytiska angreppssättet står upp för de ojämlika, tillika de undertryckta grupperna i samhället. Resultaten av en kritisk diskursanalys skall kunna användas för ändamålet i kampen för en social förändring. I Faircloughs beskrivning av kritisk diskursanalys tydliggörs att systematiska analyser av skriftspråk i exempelvis media bör göras, då enbart textanalys anses vara otillräckligt som diskursanalys. Textanalysen anses förbise förbindelser mellan texterna och de samhälleliga processer som pågår, och därmed motiveras att ett tvärvetenskapligt perspektiv behövs där textanalys kombineras med social analys (Jørgensen & Philips, 2000:70-72). I denna uppsats utgörs den sociala analysen av processen att uppnå offerstatus utifrån teorin om det ideala offret (Christie, 1986).

Med utgångspunkt i att diskursanalys kan betraktas som ett teoretiskt perspektiv såväl som metod (Jørgensen & Phillips, 2000:10 & Peter Svensson, 2019:16) behövs en motivering till varför diskursanalys enbart omnämns i metod-avsnittet i denna uppsats. Diskursanalys är i denna uppsats i första hand ett hjälpmedel och ses som ett verktyg för att kunna undersöka hur kvinnliga offer för romansbedrägeri framställs i svenska nyhetsartiklar. För att ha en tydlig disposition i denna uppsats väljer vi att enbart skriva om diskursanalys i metod-kapitlet, men vi bekräftar ändå den bakomliggande teoretiska grunden inom diskursanalysen.

4.2 Datainsamling

Via Lunds universitet möjliggörs tillträde till sökmotorn Lubsearch som använts för att få tillgång till tidigare forskning och vetenskapliga artiklar inom fältet om romansbedrägeri och internetrelaterad brottslighet. Utöver Lubsearch har även Google Scholar använts som komplement för att finna ytterligare litteratur. De sökord som använts är: romansbedrägeri, romance fraud, romance scam, online fraud. De vetenskapliga artiklar som använts i denna uppsats är peer reviewed, vilket innebär att artiklarna granskats av ämnesexperter för att säkerhetsställa hög kvalitet. De kapitel som använts från antologier har granskats av redaktörerna (Jönköping University, sine anno). Detta innebär att den tidigare forskning som använts i denna uppsats erhåller en hög vetenskaplig standard. Den diskurs som studeras är hur kvinnliga brottsoffer för romansbedrägeri beskrivs i nyhetsartiklar som publicerats i Sverige under tidsperioden 2019-2021. Nyhetsartiklar studeras och analyseras i denna uppsats då tillgängligheten till en stor mängd data tillgodoses via sökverktyget Retriever research. Sökordet som använts är romansbedrägeri och sökresultaten filtreras utifrån "brott och rättsväsende". Denna sökning resulterar i 353 resultat på Retriever research.

4.3 Urval

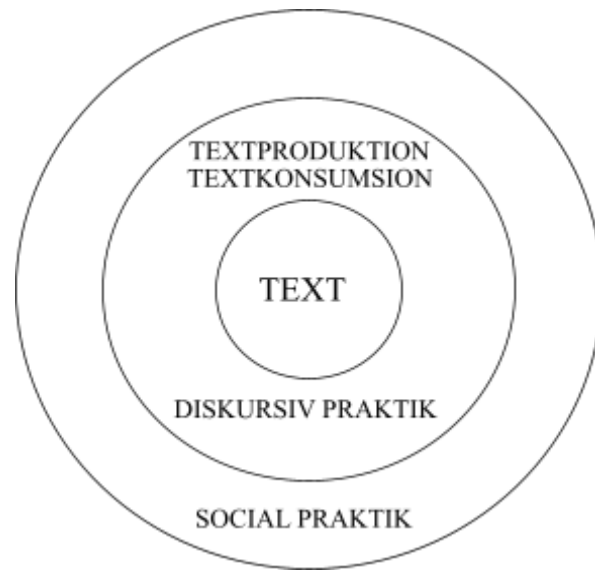
För att möjliggöra en kvalitativ analys av de diskurser om offer för romansbedrägeri som synliggörs i artiklarna begränsas antalet artiklar och ett urval görs. Ambitionen är att urvalet ska täcka de diskurser som förekommer i nyhetsartiklar avseende brottsoffer för romansbedrägeri utifrån uppsatsens teoretiska ramverk. Då tidsperioden avser tre år, 2019-2021, filtreras sökresultaten utifrån år och fem relevanta artiklar från varje år väljs ut. De artiklar som anses relevanta i denna uppsats är de artiklar som möjliggör att besvara frågeställningarna, det vill säga att de beskriver romansbedrägeri som inletts på internet. I bilaga 1 redovisas de 15 artiklar som har använts i analysen. Artiklar under 150 ord, tv och radioinslag samt artiklar som beskriver samma händelse med liknande ord väljs därför medvetet bort. De avgränsningar som genomförts är att enbart studera kvinnliga offer samt de relationer som inletts på internet och resulterat i romansbedrägeri. Detta innebär att de artiklar som beskriver manliga offer exkluderas. Anledningen till detta är att tidigare forskning visar att media i viss omfattning kan anses skuldbelägga kvinnor för händelser de utsatts för (Taylor, 2020) samt att nära relationers

påverkan på ett idealt offerskap och victim blaming tidigare har studerats utifrån kvinnor vid bland annat våld i nära relationer (Duggan, 2018) och vid våldtäkt (Amir, 1967 se Tham, 2001).

En ytterligare aspekt som kan tänkas påverka urvalet är villkoren för databasen Retriever research. Tillgången till databasen via Lunds universitet är begränsad där tillträde till låsta artiklar från Bonnier News-källor saknas. Detta innebär att låsta artiklar från exempelvis Dagens Nyheter, Expressen och Kvällsposten inte kommer att inkluderas i analysen av diskurser för offer för romansbedrägeri vilket leder till att vi inte kan uttala oss om hur kvinnliga offer för romansbedrägeri framställs i dessa nyhetsmedier. Retriever research innefattar artiklar som går att läsa i originalformat, pdf-format samt textformat. Enligt databasen är samtliga artiklar i originaltext vilket vi utgår från i denna uppsats. Retriever research är en erkänd och tillförlitlig databas som bland andra Lunds universitet ingått avtal med och vi har därmed ingen anledning till att misstro databasen. I bilaga 1 redovisas i vilket format artiklarna är tillgängliga i. Anledningen till att artiklar i samtliga format används för analys är för att undvika att gå miste om empiri som anses värdefull för att genomföra en kvalitativ analys men också för att besvara uppsatsens frågeställningar.

4.4 Analysprocessen

När ett urval av artiklar har genomförts och presenterats inleds processen med att analysera empirin. För att lyckas med detta används Faircloughs tredimensionella modell (se modell 1). Modellen används för att synliggöra samband mellan språkbruk och praktik och den ses därmed som en analytisk ram för att analysera empirin.

Modell 1. Återskapad bild utifrån Faircloughs tredimensionella modell för diskursanalys (Jørgensen & Phillips, 2000:74).

Inledningsvis studeras texterna i sin egenhet, det vill säga de ord som används för att beskriva offret och dennes relation till förövaren och den innebörd det tolkas ha. Diskursiv praktik, vilket utgör det andra steget i den tredimensionella modellen, utgår från att studera de som producerar och konsumerar texten (Jørgensen & Phillips, 2000:72-76). I denna uppsats utgör textproduktionen ett viktigt steg, då media skapar och reproducerar ett narrativ kring kvinnliga offer för romansbedrägeri. Konsumtionen av texterna, det vill säga de som läser och påverkas av artiklarna, utgörs främst av offer som utsatts för romansbedrägeri men även andra läsare av nyhetsartiklarna vars syn på vad ett fullvärdigt offer är påverkas av framställan av offer i media. Beskrivningen av kvinnliga offer som utsatts för romansbedrägeri kan utifrån den tredimensionella modellen påverka konsumenterna av texten, vilket kan få reella konsekvenser i form av att offret inte erbjuds adekvat stöd och hjälp. Diskursernas påverkan på offret utläses i den sociala praktiken (Jørgensen & Phillips, 2000:72-76). För att tydliggöra kommer analysprocessen att utgå till stor del från texterna samtidigt som inspiration hämtas från de andra två stegen i Faircloughs tredimensionella modell. Inspirationen utgörs av det samspel som finns mellan den diskursiva praktiken och den sociala praktiken, det vill säga att diskurser påverkar och påverkas av en samhällelig kontext. Med det i åtanke synliggörs att författarna till artiklarna

skapar sina diskurser på redan existerande diskurser samt att de diskurser som skapas påverkar samhället. För att sammanfatta utgår analysen till stor del från texten, men den studeras inte i sin egenhet utan kommer att kopplas till dess samhälleliga kontext och konsekvenser för brottsoffer som grupp.

Kodning av de artiklar som studerats utgår från uppsatsens frågeställningar och syfte vilket är att undersöka hur kvinnliga offer för romansbedrägeri beskrivs med utgångspunkt i relationen mellan offer och förövare. Kodningen är koordinerad utifrån olika färger, där respektive kategori markerats med en särskild färg. Kategorierna som kodningen utgår från har skapats utifrån uppsatsens teoretiska ramverk i kombination med en grundlig och upprepad genomläsning av de utvalda artiklarna. De delar av texten som beskriver relationen mellan offer och förövare har markerats med röd färg, vilket är en övergripande kategori av koder. Utifrån denna kod har sedan underkategorier skapats, där platsen där kontakt etablerades mellan offer och förövare har markerats med orange färg samt offrets syfte med att befinna sig på platsen markerats med blå färg. De möjliga konsekvenser det kan innebära för offret att lämna relationen till förövaren har markerats med lila färg. Text som framställer de kvinnliga offren som förblindade av sina känslor har markerats med turkos färg, och de kvinnliga offer som tillskrivits skam av utomstående har markerats med grön färg. De kvinnliga offer som "avviker" från de identifierade diskurserna har markerats med rosa färg. Slutligen har den beskrivning som görs av förövaren markerats med gul färg.

Färgkodning av texten har organiserats på följande sätt:

Beskrivning av relationen mellan offer och förövare = röd

Plats där kontakt etablerades mellan offer och förövare = orange

Offrets syfte med att befinna sig på platsen = blå

Möjliga konsekvenser av att lämna relationen = lila

Kvinnliga offret som förblindat av känslor = turkos

Kvinnliga offret som tillskrivs skam = grön

Beskrivning av förövaren = gul

Offer som avviker = rosa

Syftet med kodningen är att strukturera empirin (Bryman, 2018:700), med ambitionen att upptäcka rådande diskurser om kvinnor som utsatts för romansbedrägeri utifrån teorin om det ideala offret (Christie, 1986) och victim blaming (Ryan, 1971). Detta innebär att vi i analysprocessen medvetet bortser från de diskurser som inte faller inom uppsatsens teoretiska ramverk. Hur vi har valt att koda artiklarna utifrån de olika färgkoderna presenteras i bilaga 2.

4.5 Forskningsetiska överväganden

Etiska överväganden är en viktig utgångspunkt i all forskning och för samhällets utveckling. Inom samhällsvetenskaplig forskning är informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet fyra viktiga utgångspunkter (Eldén, 2020:30-31). Uppsatsens empiri består av publicerade artiklar och omfattas därmed av källskydd som ska skydda identiteten på källorna (Journalistförbundet, 2020a) samt har en ansvarig utgivare som ansvarar för utgivningen av artikeln (Journalistförbundet, 2020b). I denna uppsats används material som har samlats in av journalister, och vi har sedan analyserat materialet som andrahandskällor. Det blir därmed inte relevant att resonera om de fyra utgångspunkterna i samhällsvetenskaplig forskning. Med det sagt tar vi ansvar för de uppgifter vi använder från artiklarna, både i de citat som används i uppsatsen samt i bilaga 2. Vi är medvetna om att de uppgifter vi valt att ta bort finns tillgängliga i de artiklar som vi refererar till i referensförteckningen, men vi kan enbart äga ansvar för hur vi väljer att hantera nyhetsartiklarna i vår uppsats. Om det är så att personuppgifter har använts i artiklarna har vi gjort ett etiskt övervägande och därför valt att inte använda dem för att skydda identiteten på personen. Personuppgifterna anses inte vara nödvändiga för att besvara uppsatsens frågeställningar, då vårt fokus är att studera kvinnliga offer som utsatts för romansbedrägeri på gruppnivå snarare än att betrakta dem som enskilda individer. Namn på personer har ändrats till kodorden "kvinnan" respektive "mannen", och uppgifter om ålder samt plats har tagits bort. När tjänstepersoner uttalar sig i nyhetsartiklarna omnämns dem som "tjänsteperson" istället för deras riktiga namn.

5. Resultat & analys

I följande kapitel presenteras analysen av de femton nyhetsartiklarna och de identifierade diskurserna om kvinnor som utsatts för romansbedrägeri. Analysen inleds med att beskriva hur kvinnliga offer för romansbedrägeri inte framställs som "riktiga" offer i de analyserade artiklarna, detta då relationen till förövaren problematiserar kvinnornas status som ideala offer. Vidare beskrivs de kvinnliga offren som förblindade av sina känslor och skamfyllda. De kvinnliga offren ställs i relation till förövaren som glöms bort och vars ansvar för brottshandlingen förbises. Avslutningsvis presenteras en annan bild av kvinnliga offer, där de kvinnliga offren själva begår en brottshandling till följd av romansbedrägeriet.

5.1 Kvinnorna som inte betraktas som "riktiga" offer

Som redan nämnts är det som skiljer romansbedrägeri från andra bedrägerier att brottet präglas av och bygger på en längre relation mellan offer och förövare. Denna relation får stor plats i de analyserade artiklarnas beskrivning av brottsfenomenet vilket synliggör att relationen är viktig vid återgivningen av brottet. Relationens betydelse demonstreras ytterligare av att den i stor utsträckning beskrivs i inledningen av de analyserade nyhetsartiklarna. En av artiklarna i dataurvalet beskriver relationen mellan offer och förövare redan i fjärde meningen:

"Kvinnan har anmält att hon blivit utsatt för bedrägeri via Facebook, där hon haft en lång kontakt med den "amerikanske militären"

(Nilsson, 2019)

Kvinnan beskrivs ha haft en "lång kontakt" med förövaren i samma mening som romansbedrägeriet presenteras i artikeln. Genom att relationen mellan offer och förövare beskrivs i nära anslutning till brottet tolkas det vara av stor betydelse för beskrivningen av romansbedrägeriet. Att relationen mellan offer och förövare är av betydelse i de analyserade artiklarna stöds av att brottsfenomenet bygger på en relation mellan offer och förövare. Ett offer utan en relation till sin förövare är inte att betrakta som ett offer för romansbedrägeri.

Fokuset på den långvariga relationen mellan de två parterna är att betrakta som problematisk för offer avseende att uppnå ett fullvärdigt offerskap och erbjudas hjälp och stöd av omgivningen. Det förväntade är att det inte ska finnas en relation mellan offer och förövare (Christie, 1986:19). En relation mellan offer och förövare leder till att kvinnan inte ses som ett "riktigt" offer eftersom hon anses bära ett ansvar för brottshandlingen. Hon har inlett en relation till förövaren och fastän att hon anses ha haft möjlighet att avsluta den har hon inte gjort det. Kvinnans tillskrivna ansvar för sin egen utsatthet resulterar i ett skuldbeläggande, även kallat victim blaming (Ryan, 1971). Denna process går till på så vis att de skillnader som synliggörs mellan offer och icke-offer används som en förklaringsmodell till varför ett problem har uppstått (Ryan, 1971:8-9). För att knyta an till brottsfenomenet romansbedrägeri så utgör relationen mellan offer och förövare en skillnad mellan de som utsatts för brottet och de som inte har det. Utan en relation mellan de två kan ett romansbedrägeri inte ske. Utifrån teorin om victim blaming innebär det här att romansbedrägeri kan förhindras genom att relationen mellan offer och förövare avslutas, då det är relationen som möjliggör brottet. Med utgångspunkt i det identifierade problemet tillskrivs offer ansvar för relationen och brottshandlingen, vilket resulterar i ett skuldbeläggande av offer från omgivningen (Ryan, 1971:8-9). Att relationen är en förutsättning för brottet tillsammans med att relationen tillskrivs stor betydelse i de analyserade nyhetsartiklarna synliggör de kvinnliga offrens svårigheter i att betraktas som ett idealt offer. Detta då deras relation till förövaren underminerar deras status som fullvärdiga och oskyldiga offer (Christie, 1986:19).

Ett gemensamt utfall vid analys av empirin är att det finns en relation mellan offer och förövare som inleds och upprätthålls på internet. Det beskrivs vanligtvis vara förövare som kontaktar offer med hjälp av sociala medier, exempelvis på Facebook och dejtingsidor. Ett kvinnligt offer beskrivs ha blivit kontaktat av förövaren genom Facebook:

"Allting började med att en okänd man som utgav sig för att vara en amerikansk soldat kontaktade henne, över Facebook."

(Edholm, 2019)

Relationen mellan offer och förövare beskrivs ha inletts och möjliggjorts genom att förövaren kontaktade offret via Facebook. Citatet synliggör att internet beskrivs vara en brottsarena där förövare söker kontakt med potentiella offer (Yar & Steinmetz, 2019: 14, 136-137). Internet är en förutsättning för att skapa likväl att upprätthålla sociala relationer i dagens samhälle, och offer såväl som förövare befinner sig på internet. Internet är i sig inte problematiskt för kvinnornas offerskap, utan det blir problematiskt först när offer förväntas ta ansvar för att lämna internet i syfte att avbryta en relation till en potentiell förövare (Black, Lumsden & Handlington, 2019:374-375). I de analyserade nyhetsartiklarna har vi inte funnit exempel där det uttrycks en förväntan på offer att lämna internet för att därmed avbryta relationen till förövaren, utan det är snarare kvinnornas syfte att befinna sig på internet som sätts i fokus. Ett kvinnligt offers längtan efter en kärleksrelation beskrivs vara anledningen till att hon befunnit sig på en dejtingsida online där relationen till förövaren etablerades:

“Det började med ett oskyldigt meddelande på en dejtingsajt. En ensamstående kvinna /.../ ville hitta kärleken via nätet. “

(Karlsson, 2020)

Kvinnans syfte med att befinna sig på dejtingsidan där kontakt etablerades till förövaren beskrivs vara att hon sökte efter kärlek. Genom att relationen mellan offret och förövaren även beskrivs ha inletts med “ett oskyldigt meddelande” tolkas det som att kvinnans syfte med att befinna sig på platsen där brottet inleddes, det vill säga på internet, är ett gott syfte. En annan kvinna beskriver att hennes syfte med att inleda en konversation med förövaren var för att öva på sina engelskakunskaper:

“- Han skickade en vänförfrågan över Facebook och berättade om sig själv. Jag tyckte det var roligt, det var en chans för mig att träna på engelska”

(Edholm, 2019)

Till skillnad från kvinnan som sökte efter kärleken i föregående citat beskrivs inget konkret syfte till varför kvinnan i detta citat befinner sig på Facebook. Genom att det inte beskrivs i artikeln dras därför slutsatsen att kvinnans syfte anses vara tillräckligt vardagligt för att inte beskrivas.

Vidare beskriver kvinnan att hon valde att besvara förövarens kontaktförsök för att få möjlighet att "träna på engelska". Detta förstärker bilden av att kvinnan utför något oskyldigt när hon befinner sig på Facebook och övar upp sina språkkunskaper i kontakt med förövaren. Därmed beskrivs hennes syfte med att befinna sig på platsen, likväl att inleda en relation till förövaren som gott och icke-klandervärd i artikeln. Utifrån teorin om det ideala offret förstärks offrets status som ett idealt offer till följd av det goda syftet med att befinna sig på brottsplatsen (Christie, 1986:19). Trots att kvinnliga offer utsatta för romansbedrägeri ofta uppfyller detta kriterium så anses det inte vara tillräckligt för att de ska betraktas som ideala offer, eftersom offret har en relation till förövaren. Relationen mellan offer och förövare problematiserar därmed kvinnornas status som ideala offer oavsett om andra kriterier för att anses vara ett idealt offer uppfylls. Genom att relationen mellan de två parterna utgör grunden till att kvinnorna inte betraktas som "riktiga", ideala offer, utgår följande diskurser som presenteras i detta avsnitt utifrån relationen mellan offer och förövare.

Att relationen är av betydelse för framställan av offer synliggörs i tidigare forskning om våld i nära relationer, där offer fråntas möjligheten att uppnå ideal offerstatus på grund av en relation till förövaren. Våld i nära relationer är likt romansbedrägeri en brottskategori som bygger på en relation mellan offer och förövare. Med utgångspunkt i relationen mellan offer och förövare bildas en diskurs om varför hon inte lämnade relationen avseende våld i nära relationer. Det ställs krav på offer att ta ansvar och lämna situationen samt relationen till förövaren eftersom offret anses ha möjlighet att göra det. När offer väl väljer att lämna relationen till förövaren hamnar de i en sårbar och utsatt situation då de inte möts av stöd från omgivningen (Duggan, 2018:159-160). Genom att diskursen ställer ett krav på kvinnorna att lämna relationen, så blir det en problematiserande faktor när relationen till förövaren inte avslutas utan fortgår. Det här leder till att kvinnorna inte uppnår status som ideala offer (Christie, 1986) utan istället skuldbeläggs för att de stannat i relationen (Ryan, 1971). Det innebär också att de andra egenskaper som krävs för att offer ska uppnå ideal offerstatus inte beaktas, då offret redan har tillskrivits ansvar och skuld för brottet genom relationen till förövaren. Det går att finna liknelser till diskursen om varför hon inte lämnade i empirin avseende kvinnor utsatta för romansbedrägeri. I de analyserade artiklarna presenteras en förklaring till varför kvinnorna valde att stanna i relationen med

förövaren. En kvinna beskriver hur relationen mellan henne och förövaren fortskrider genom att förövaren manipulerar henne:

"Han var väldigt skicklig på att manipulera mig. /.../ Kvinnan ifrågasatte varför han behövde pengar med tanke på att han var känd och därmed borde ha råd att betala själv. Han gav en förklaring som kvinnan tyckte var trovärdig. /.../"

(Martinsson, 2021)

Kvinnan beskriver att hon fortsätter relationen med förövaren då han strategiskt manipulerar och övertalar henne att överföra pengar med lovord och i hopp om att de i framtiden ska kunna träffas. Genom att det i artikeln presenteras ett motiv och en förklaring till varför kvinnan valde att fortsätta relationen till förövaren så synliggör artikeln samtidigt ett behov av att ifrågasätta och även problematisera diskursen om varför hon inte lämnade relationen. Det här synliggör att kvinnan till följd av relationen till förövaren har manipulerats, vilket leder till att hon inte kan fatta rationella och medvetna beslut och därmed avsluta relationen. Eftersom att det kvinnliga offret beskrivs ha blivit manipulerat i artikeln så anses hennes ansvar och skuld för att inte ha avslutat relationen till förövaren vara begränsat.

Vissa av de analyserade nyhetsartiklarna problematiserar diskursen om varför hon inte lämnade ytterligare genom att i artiklarna beskriva de konsekvenser som följer av att lämna relationen till en förövare. Det framställs inte som riskfritt för offret att lämna relationen i artiklarna. De kvinnor som väljer att lämna relationen till en förövare beskrivs i artiklarna uttrycka en utsatthet där förövaren beskrivs gå från att vara kärleksfull till att bli hotfull i sina meddelanden till offret. I en artikel beskrivs hur det kvinnliga offret kontaktades av en man som sedan utvecklades och ledde till en kärleksfull relation mellan de två. Efter ett tag frågade mannen efter pengar vilket kvinnan då sa nej till. I anslutning till detta beskrivs ett skifte i relationen, där förövaren beskrivs bli allt mer aggressiv och hotfull mot offret när han inte fick de pengar som efterfrågats. Offrets utsatthet beskrivs ha förvärrats ytterligare när hon självvalt valde att lämna relationen, och hon beskrivs istället få hantera de konsekvenser som följde. Offret beskriver sin situation efter att hon valt att avbryta relationen till bedragaren:

“ - Han har sedan det tog slut terroriserat mig. Och nyligen fick jag veta att han anmält mig till soc för vanvård av mitt barn och till polisen för stöld av en telefon som han gav till mig, säger hon.

Kvinnan säger att hon känner sig rädd för mannen, att han verkar så övertygad om att han har rätt att hon inte vet vad han kan komma att göra. “

(Hjertén, 2021b)

I nyhetsartikeln framkommer att offrets sårbarhet är omfattande och inte enbart centrerad kring brottshandlingen. Utsattheten beskrivs inte försvinna när hon själv valde att lämna relationen till förövaren, utan beskrivs istället följas av konsekvenser som offret tvingades hantera. När offret lämnar relationen beskrivs det att förövaren utnyttjar situationen strategiskt till sin egen fördel och anmäler offret till Socialtjänsten. När förövaren anmäler offret till Socialtjänsten behöver offret i den situationen bevisa sin oskuld för att inte hennes relation till sina barn ska påverkas negativt. Analysen visar att nyhetsartiklarna konstruerar en komplex bild av att lämna en relation till en förövare och vad det kan innebära för offret. Det beskrivs vara allt annat än enkelt att “bara” lämna en relation till förövaren och sedan tro att det är slut, och att avbrottet i vissa fall kan eskalera och förvärra kvinnans utsatthet. Att som brottsoffer lämna relationen till en förövare behöver inte enbart innebära en uttalad hotfullhet från förövaren, utan beskrivs i artiklarna även ske på mer diskreta vis som inte är synliga för omgivningen. Förövaren beskrivs skuldbelägga offer i form av negativa ordalag och tillskriver offer egenskaper i syfte att förminska offret och dennes möjligheter att lämna relationen. En kvinna som väljer att avvisa förövarens förfrågningar om att skicka pengar utsätts för ett mer diskret och utstuderat tillvägagångssätt där förövaren försöker förminska offret i negativa ordalag:

“När kvinnan vid båda tillfällena sa nej, dels att hjälpa honom och sedan att skicka faktiska pengar ändrades hans ton direkt och han försökte ge henne dåligt samvete.

- Han skrev om hur ohjälpsam jag var, att jag inte var den han trodde, att jag inte hade någon empati eller förståelse för honom. Han framställde det som att jag var världens sämsta människa, säger hon.”

(Bergh, 2020)

Förövarens strategi för att förmå offret att stanna kvar i relationen beskrivs i artikeln utgå från att skuldbelägga offret och framställa henne som en "dålig" människa. Det här skuldbeläggandet utgör en strategi som förövaren i ovannämnd artikeln använder för att upprätthålla en relation till offret, med syftet att romansbedrägeriet ska fullbordas. Strategin som förövaren använder är ett steg i den groomingprocess som det kvinnliga offret utsätts för (Whitty, 2013:7-8). Tanken är att offret ska bli så pass involverad i relationen till förövaren att hon i slutändan ska vara villig att överföra pengar.

Likt i Duggans studie (2018) om offer som utsätts för våld i nära relationer problematiseras i ovan presenterade artiklar frågan om varför hon inte lämnade relationen och det skuldbeläggande av offer som frågan innebär. Att avsluta relationen till en förövare kan innebära att offer utsätts för hot om våld och skuldbeläggs av förövaren. Genom de femton analyserade nyhetsartiklarna presenteras förklaringar till varför kvinnorna valde att fortsätta relationen till bedragaren vilket utmanar diskursen om varför hon inte lämnade. I de analyserade nyhetsartiklarna tas det inte för givet att kvinnorna enkelt kan lämna relationen, vilket är ett antagande som diskursen utgår från. Genom att i artiklarna nyansera bilden av varför kvinnorna inte lämnar relationen minskar kvinnornas ansvar och därmed även skuld för romansbedrägeriet. I artiklarna beskrivs därmed inte det kvinnliga offret som en aktör som är "dum" nog att stanna i kvar en relation som hon förväntas ha lämnat, utan det synliggörs faktorer som påverkar kvinnans anledning till att stanna i relationen.

5.2 Kvinnliga offer som förblindats av känslor

Med stöd av de femton svenska nyhetsartiklarna synliggörs en diskurs där kvinnornas känslor till förövaren används som förklaringsmodell till romansbedrägeri. I diskursen synliggörs att kvinnorna är förblindade av sina känslor, vilket har resulterat i att förövaren har kunnat fullfölja brottet. Relationen mellan förövare och offer beskrivs innefatta en större mängd känslor där förövaren vanligtvis använder sig av kärleksförklaringar för att förmå offret att utveckla känslor gentemot förövaren i vad offret tror är en ömsesidig relation. I en artikel beskrivs hur förövaren försöker etablera en relation till offret genom att strategiskt uttrycka kärleksfulla ord:

“Kvinnan, blev i vintras kontaktad av en man via Facebook som först överöste henne med komplimanger och kärleksförklaringar”

(Bergh, 2020)

Förövaren beskrivs inleda en kontakt med offret och överöser henne med upprepade kärleksuttryck i form av både komplimanger och kärleksförklaringar. I groomingprocessen använder förövaren offrets känslor som en möjlig ingång till en relation som ska vara tillräckligt känslöfyllt för att offret ska känna tillit till förövaren och sedermera överföra pengar (Whitty, 2013:7-8). Vidare beskrivs i de analyserade artiklarna hur kvinnliga offer uttrycker genuina känslor gentemot förövaren som har etablerats under groomingprocessen. Att offrets känslor gentemot förövaren används som en förklaringsmodell till att brottet har kunnat begås synliggörs i en nyhetsartikel som beskriver offrets känslor som ett orsakssamband till att brottet har skett:

“/.../ Hon var kär, litade på honom och betalade gång på gång ut allt större summor.”

(Johansson, 2019)

Kvinnan beskrivs ha varit förälskad i förövaren samt att det var hennes känslor som ledde till att hon vid flertalet tillfällen överförde pengar till förövaren. Genom att diskursen om offrets känslor till förövaren går att finna i de analyserade nyhetsartiklarna synliggörs också att kvinnornas känslor är en viktig utgångspunkt i framställan av romansbedrägeri. Ett vanligt narrativ om kvinnliga offer som utsatts för romansbedrägeri är därmed att de beskrivs som påverkade av sina känslor gentemot förövaren vilket präglar de beslut offren väljer att ta i relationen.

Diskursen att kvinnorna är förblindade av sina känslor används som en förklaring till varför kvinnor utsätts för romansbedrägeri. Med utgångspunkt i att kvinnorna är förblindade av sina känslor så tillskrivs de indirekt även ett ansvar för det de har utsatts för då det är känslorna gentemot förövaren som har gjort brottet möjligt. Som tidigare har diskuterats problematiserar relationen mellan offer och förövare kvinnliga offers status som ideala offer (Christie, 1986:19). Kvinnorna får till följd av sina känslor bära ansvar för brottet. Att ansvaret tillskrivs offret utgår från teorin om victim blaming (Ryan, 1971). Utifrån diskursen synliggörs att kvinnors emotioner till förövaren har försatt dem i en situation där de blivit bedragna. En rationell tanke utifrån

teorin victim blaming (Ryan 1971:8-9) blir därmed att en lösning för att förhindra romansbedrägeri är att offret förväntas förhindra sin utsatthet. Offret är lösningen på problemet. Att offret förväntas förhindra sin utsatthet illustreras i en artikel från uppsatsens dataurval där en kvinna som utsatts för romansbedrägeri ger tips till läsaren för hur det går att undvika att utsättas för romansbedrägeri:

“Hennes tips till andra är att aldrig ge pengar till någon man inte känner och inte har träffat i verkligheten. Var vaksam när någon okänd söker kontakt eller skickar en vänförfrågan i sociala medier. Om man har blivit utsatt för ett romansbedrägeri, ska man polisanmäla det, och ta hjälp och stöd av sin omgivning. “

(Martinsson, 2021)

Individen förväntas vara vaksam för okända vänförfrågningar på sociala medier samt uppmanas att inte överföra pengar till en person man aldrig har träffat fysiskt. Tipsen utgår därmed från att det är individens ansvar att förhindra att utsättas för romansbedrägeri, vilket indirekt leder till att de kvinnor som inte lyckas undvika att utsättas för brott skuldbeläggs. Det går därmed att finna likheter mellan tipsen som ges och den process som leder till victim blaming (Ryan, 1971:8-9). För att förtydliga och återkoppla till tidigare diskurser så är relationen mellan offer och förövare det problematiska för kvinnornas offerstatus. Relationen är det som gör de kvinnliga offren till avvikare, och det är därmed kvinnorna som bär ansvar att ändra på sig (Ryan, 1971:8-9) och inte inleda en relation till förövaren för att undvika att utsättas för brott. Individen bör inte acceptera vänförfrågningar från okända människor, då detta potentiellt kan leda till att en relation inleds till en förövare. Tipsen utgår således från att det är individens ansvar att inte inleda en relation till förövaren och därmed att förhindra sin egen utsatthet, vilket leder till att de kvinnor som utsätts bär ett ansvar och skuldbeläggs för sin utsatthet (Ryan, 1971:8-9).

Diskursen om kvinnliga offer som förblindat av känslor går samtidigt att betraktas som ett försök av omgivningen att förstå brottshandlingen utifrån offrets perspektiv. Den emotionella blindhet som kvinnorna beskrivs utsättas för anses påverka deras rationella tänkande och möjlighet att förhindra att utsättas för brott. I en artikel synliggörs utomståendes försök att förstå romansbedrägeriet utifrån kvinnan som blivit utsatt. En tjänsteperson menar att offret inte bär

skuld för sin utsatthet för romansbedrägeriet utan att offrets relation till förövaren påverkat offrets möjlighet att fatta rationella beslut, vilket möjliggjort bedrägeriet:

“/.../ När känslorna börjar spela in i beslutsfattandet är man inte alla gånger rationell, säger tjänstepersonen”

(Jonsson, 2019)

Citatet stärker ett försök av omgivningen att utifrån offrets perspektiv förstå brottshandlingen. Genom att offrets emotionella blindhet anses påverkat beslutsförmågan förminskas offrets ansvar och skuld, då den emotionella blindheten innebär att offret inte haft möjlighet att fatta ett rationellt beslut och därmed haft begränsad förmåga att förhindra brottet. Med offrets begränsade förmåga att förhindra brottet kan hon inte heller tillskrivas skuld för sin utsatthet. De analyserade artiklarnas försök att förstå brottshandlingen utifrån andra perspektiv snarare än att skuldbelägga offret för sin utsatthet illustreras ytterligare då en annan tjänsteperson uttrycker att romansbedrägeri är ett brott som kan hända vem som helst:

“- Romansbedrägerier är inte lika vanliga som andra typer av bedrägeribrott, men samtidigt är de emotionellt och ekonomiskt allvarliga. Många säger att det aldrig skulle hända dem, men jag lovar att det kan hända vem som helst, säger tjänstepersonen.”

(Edholm, 2019)

Genom att brottet i ovan citat beskrivs vara ett brottsfenomen som kan hända vem som helst minskar samtidigt skuldbeläggandet (Ryan, 1971) på de som faktiskt utsätts för romansbedrägeri. Offret ses på så sätt inte som avvikande från icke-offer, utan har blivit just ett offer genom förövarens groomingprocess (Whitty, 2013:7-8). Den emotionella blindheten kan som tidigare nämnts drabba vem som helst.

Diskursen om att de kvinnliga offren beskrivs vara förblindade av sina känslor visar sammantaget på två parallella processer avseende offrets skuld och ansvar för brottet. Å ena sidan tillskrivs offer indirekt ett ansvar för brottet då offrets känslor möjliggjort brottet, vilket tyder på ett skuldbeläggande av offret utifrån victim blaming (Ryan, 1971). Å andra sidan

används den emotionella blindheten som en faktor som begränsar offrets ansvar och möjlighet att förhindra brottet. Den emotionella blindheten framställs som en förmildrande omständighet som kan drabba vem som helst, vilket lyfter skulden från offret och tyder på en önskan att söka efter förklaringar till brottet snarare än att skuldbelägga offret.

5.3 Kvinnliga offer som tillskrivs skam

Kvinnor utsatta för romansbedrägeri beskrivs i de analyserade artiklarna som en grupp som uppvisar skam över det begångna brottet. Kvinnliga offer beskrivs känna skam av utomstående, men ges inte utrymme i de analyserande artiklarna att själva uttrycka denna känsla. En tjänsteperson uttrycker att vem som helst kan bli utsatt för brottet samtidigt som de kvinnliga offren tillskrivs en känsla av skam för brottet:

“/.../ Blir du drabbad, anmäl. Se till så att du får prata med någon. Skäms inte, det här kan drabba vem som helst.”

(Edholm, 2019)

Tjänstepersonens råd om att anmäla brottet är riktat till kvinnor som utsatts för romansbedrägeri. Uttalandet utgår från att de utsatta kvinnorna känner skam för att de utsatts. Känslan av skam har sin grund i att offret skuldbeläggs (Ryan, 1971) för sin relation till förövaren, då en förutsättning för att betraktas som ett idealt offer är att det inte ska finnas en relation mellan offer och förövare (Christie, 1986:19). Genom att kvinnorna som utsatts för romansbedrägeri inte uppfyller detta kriterium anses de inte vara fullvärdiga offer och skuldbeläggs därmed av utomstående. Detta skuldbeläggande kan i sin tur leda till känslor av skam hos den brottsutsatta. Tidigare forskning visar även att offer för internetrelaterad brottslighet vanligtvis uppvisar känslor av skam (Cross, Richards & Smith, 2016:4). Det teoretiska ramverket och den tidigare forskningen förstärker uppfattningen att kvinnor som utsatts för romansbedrägeri känner skam, vilket även framställs i de analyserade artiklarna. Diskursanalysens syfte är inte att besvara frågan om de brottsutsatta kvinnorna upplever känslor av skam. Det som är av intresse är att kvinnorna i artiklarna beskrivs uppvisa dessa känslor och vilken betydelse det kan tänkas ha för kvinnliga offer och hur de framställs i de analyserade nyhetsartiklarna.

För att ytterligare synliggöra uppfattningen om att kvinnor som utsatts för romansbedrägeri betraktas som skamfyllda presenteras en tjänstepersons syn på brottsoffret:

“– Visst, den som blir lurad skäms förstås över att man kunde luras. Men det gäller att bortse ifrån detta och orka polisanmäla och bryta all kontakt /.../”

(Berggren, 2019)

Tjänstepersonen utgår från att den som utsatts för romansbedrägeri upplever känslor av skam för att den blivit utsatt. Ordet “förstås” tolkas som att det är en självklarhet att offret upplever dessa känslor. Genom att de brottsutsatta kvinnorna i flertalet artiklar beskrivs av andra som en grupp som uppvisar skam över det dem utsatts för reproduceras uppfattningen att det är skamfyllt att ha utsatts för ett romansbedrägeri. När offret tillskrivs egenskaper av utomstående ställs det ett uttalat krav från omgivningen på hur offret förväntas vara. Dessa egenskaper behöver, likt kriterierna för ett idealt offerskap (Christie, 1986:18-19), uppnås för att offret skall betraktas som ett “riktigt” offer.

En fråga som är relevant att diskutera i relation till diskursen är vem det är som har makt att tillskriva offret egenskaper. Utifrån den kritiska viktimologin och kritiska diskursanalysen synliggörs ett maktperspektiv som är av intresse att studera vid framställan av kvinnliga offer. Utifrån de analyserade nyhetsartiklarna cementeras de egenskaper som ett offer för romansbedrägeri förväntas uppvisa genom de diskurser som synliggörs i de analyserade artiklarna. Media ses därmed som en aktör som har makt att förmedla kunskap kring offret samt att påverka den samhälleliga bilden som finns om vad ett “riktigt” offer är. I denna diskurs beskrivs offret som skamfyllt vilket tillskriver offer ett ansvar, samtidigt som utsattheten för romansbedrägeri i sig är något som offer bör skämmas över. Denna tillskrivelse av egenskaper kan såra offrets självbild och därmed påverka hur offret identifierar sig själv som offer och i förlängningen därför också anmälningsbenägenheten. När ett offer läser om andra utsatta i media och möts av påståenden som tyder på att offret bär på känslor av skam kan det resultera i att offret inte identifierar sig som ett offer om det inte finns känslor av skam. Genom att inte identifiera sig själv i den porträtterade bilden av ett “riktigt” offer kan det innebära att kvinnorna väljer att inte söka hjälp. Samtidigt som offrets självbild kan påverkas av framställningen av

kvinnliga offer, kan även omgivningens syn på det kvinnliga offret som utsatts för romansbedrägeri påverkas. I förlängningen kan det innebära att de offer som inte uppvisar känslor av skam inte erbjuds stöd och hjälp från omgivningen, då de inte uppvisar de egenskaper som ett offer bör göra.

Utifrån de analyserade svenska nyhetsartiklarna identifieras sammanfattningsvis det kvinnliga offret som en del av en grupp som anses bära skam för den brottshandling de utsatts för. Denna framställan av offrets egenskaper blir därmed en syn på brottsoffret som påverkar omgivningens syn på offret likväl offrets självbild.

5.4 Förövaren som glömdes bort

Diskursen om det kvinnliga offret kan inte existera utan den manliga förövaren, och likaså kan inte romansbedrägeriet äga rum om det inte finns en relation mellan de två. I de analyserade artiklarna framställs och synliggörs förövaren enbart i relation till offret. I tidigare presenterade diskurser beskrivs även offret i relation till förövaren, men skillnaden är att offret tillskrivs egenskaper som att vara förblindad av känslor. Motsvarande egenskaper tillskrivs inte förövaren i de analyserade artiklarna. Som tidigare nämnts kan inte ett romansbedrägeri äga rum om det inte finns en relation mellan de två parterna, och denna diskurs synliggör det problematiska i beskrivningen av relationen mellan offer och förövare med utgångspunkt i förövaren som inte omnämns i de analyserade nyhetsartiklarna. Problematiken utgår från att förövarens ansvar för brottshandlingen förmildras i relation till att offret ingått en relation till förövaren. Därmed förstärks offrets ansvar för brottshandlingen vilket synliggörs i framställan av de kvinnliga offren samt i de tidigare presenterade diskurserna. Beskrivningen av förövarens agerande i artiklarna utgår från den relation han har till offret. Förövaren och offer beskrivs som en enhet som har agerat tillsammans för att brottshandlingen ska kunna genomföras:

“De skrev kärleksfulla meddelande till varandra på internet /.../ ”

(Martinsson, 2021)

Snarare än att förövaren beskrivs skicka kärleksfulla meddelanden till offret som en del i den groomingprocess som offret utsatts för (Whitty, 2013:7-8), beskrivs offer och förövare

tillsammans ha skapat förutsättningar för att brottet ska ha kunnat begås. De beskrivs ha en ömsesidig relation vilket lämnar läsaren med en uppfattning om att både offer och förövare bär ansvar för brottet. Att förövarens brottsliga handling mot offret inte får lika stort utrymme i de analyserade nyhetsartiklarna som beskrivningen av relation mellan offer och förövare demonstreras ytterligare i en artikel som beskriver en kvinna som lånat ut pengar till en förövare i tron om att han skulle köpa utrustning till sitt arbete. Att förövaren i själva verket har utsatt kvinnan för ett romansbedrägeri genom att först inleda en relation till henne för att därefter be om pengar uttrycks relativt blygsamt i artikeln. Det enda i artikeln som tyder på att förövaren har begått ett brott mot kvinnan är då kvinnan beskrivs ha gjort en polisanmälan för det hon utsatts för. Att förövaren har begått ett brott beskrivs därmed endast indirekt. Förövarens ansvar för brottet nedtonas ytterligare då kvinnans känslor efter bedrägeriet beskrivs:

“Hon är arg på sig själv för att hon gick med på blåsningen”

(Martinsson, 2021)

Genom att kvinnan beskrivs ha “gått med på blåsningen” så tillskrivs hon även ett ansvar för den brottsliga gärning hon blev utsatt för. Förövaren beskrivs inte i direkta ordalag ha utsatt kvinnan för ett bedrägeri, utan kvinnan framställs ha medgivit till brottet. Genom att beskriva relationen som en ömsesidig handling så fråntas en del av förövarens ansvar och tillskrivs därmed offret. Med det tillskriva ansvaret skuldbeläggs offret för den brottshandling hon utsatts för (Ryan, 1971) samtidigt som hon fråntas sin status som offer då hon var en del av relationen (Christie, 1986:19). Det som saknas i beskrivningen av brottet är förövarens ansvar för brottshandlingen. Kommunikationen mellan offer och förövare är en del av förövarens groomingprocess gentemot offret (Whitty, 2013:7-8), vilket genom ovan beskrivning hamnar i periferin på grund av offret och förövarens relation. Denna diskurs synliggör att framställan av brottsfenomenet bör fokusera på förövarens ansvar och agerande för att frånta offret skuld och ansvar för brottshandlingen. I jämförelse med andra typer av bedrägeribrott där relationen inte ses som en bidragande faktor till att brottet kunde ske används relationen mellan offer och förövare som en slags sköld som fråntar fokus från förövaren och istället placerar det på relationen, vilket leder till att förövaren fråntas ansvar för brottet i beskrivningen av brottshandlingen. Utifrån teorin om det ideala offret bär offret ansvar för brottshandlingen då det finns en relation till förövaren (Christie, 1986), en

uppfattning som tydliggörs och reproduceras i de analyserade nyhetsartiklarna genom att ansvar tillskrivs både offer och förövare snarare än enbart förövaren.

5.5 Kvinnliga offer som blir förövare

Med utgångspunkt i de femton analyserade artiklarnas beskrivning av offer för romansbedrägeri framträder en tvetydig bild av vad ett offer är då de kvinnliga offren dels tillskrivs ansvar och skuld för brottshandlingen, samtidigt som de även fråntas ansvar och skuld. Ett kvinnligt offer för romansbedrägeri beskrivs i de analyserade artiklarna vara i en relation till sin förövare, emotionellt förblindad och fylld av skam. Det framträder samtidigt utifrån de femton nyhetsartiklarna en motsättning till denna framställan av offer, där ett offer även inbegriper de utsatta kvinnor som själva utför en kriminell handling till följd av den emotionella blindhet som romansbedrägeriet har inneburit. I framställningen av kvinnliga offer i de analyserade artiklarna synliggörs en förenklad bild av händelseförloppet, där ansvaret för offrets brottsliga handling appliceras på förövaren för det ursprungliga romansbedrägeriet. En kvinna inleder en nästan två år lång romantisk relation till en förövare som får henne att resa med en väska som innehåller narkotika. På så sätt blir kvinnan dels utsatt för romansbedrägeri men beskrivs även själv ha begått brott. Trots den kriminella handlingen utgår beskrivningen av kvinnan som emotionellt förblindad och som ett offer. Att kvinnans egenskaper som förövare ifrågasätts blir tydligt i framställan där förklaringar söks till hur en vanlig svensk pensionär kan luras att bli kriminell:

“Hur kan en vanlig svensk pensionär luras att bli knarkkurir?”

(Lidén, 2020)

Citatet ifrågasätter kvinnan som förövare, och menar snarare att hon blev lurad till att begå brottshandlingen. I grund och botten betraktas hon som ett offer, förblindat av sina känslor. Den emotionella blindheten innebär att kvinnan inte ses som en ideal förövare, då hon inte hade intentioner att begå brottet (Christie, 1986:19,25-26). Hennes motiv till att begå brottet var att upprätthålla en relation till förövaren för romansbedrägeriet.

Kvinnan som ovetande smugglat droger ställs i kontrast till en annan kvinna som medvetet begått en brottshandling till följd av sin utsatthet för romansbedrägeri. Kvinnans beskrivs begå grov

trolöshet mot huvudman då hon överfört pengar från företaget till egen kassa för att upprätthålla en relation med förövaren. Trots att offret medvetet begår brottet beskrivs kvinnan som ett emotionellt förblindat offer:

“Kvinnan har erkänt och beskriver situationen så här i förhör: "Det är fruktansvärt stressande och pressande. Jag här [sic] helt plötsligt inte jag. Det finns inte någon logisk tanke i mig utan jag är plötsligt som en marionettdocka.”

(Arwedsson, 2021)

Kvinnan beskriver att hon inte haft möjlighet att fatta rationella beslut på grund av relationen till förövaren och den emotionella blindhet detta inneburit. Hon beskriver att hon är en marionettdocka som leds av förövaren, vilket beskrivs som en förklaring till varför hon begick brottet. Trots att kvinnan i objektiv mening är en förövare framställs hon som ett offer för omständigheterna i artikeln. Brottet presenteras snarare som en följd av det brott hon själv utsattes för vilket kan tänkas minska kvinnans ansvar för den brottshandling hon begått. Med återkoppling till tidigare diskurser där den utsatta kvinnan inte anses vara ett idealt offer, utan snarare skuldbeläggs för sin utsatthet blir motsättningen intressant i och med att kvinnorna som själva begår brottshandlingar till följd av sin utsatthet fråntas ansvar från brottshandlingen. I beskrivningen söks förklaringsmodeller till varför kvinnorna valde att begå brottet, där den emotionella blindheten och romansbedrägeriet de utsatts för används som förklaringsmodell. Kvinnor som utsatts för romansbedrägeri beskrivs i de analyserade artiklarna bära ansvar för bedrägeriet de utsatts för, samtidigt som de fråntas ansvar för de konsekvenser som bedrägeriet leder till, däribland brottsliga handlingar. Det är först när kvinnornas förövarskap omnämns som de beskrivs som offer för omständigheterna. Sammantaget illustrerar samtliga diskurser om kvinnliga brottsoffer för romansbedrägeri den process av skuldbeläggande och ansvarstagande som offerrollen innefattar, utifrån de analyserade nyhetsartiklarna.

6. Avslutande diskussion

Denna uppsats argumenterar för att det med avstamp i de analyserade nyhetsartiklarna finns en tvetydig bild i framställan av kvinnliga brottsoffer för romansbedrägeri. Vi ämnar inte att generalisera resultatet och vi kan inte uttala oss för de artiklar som inte analyserats, utan de diskurser som presenteras utgår från de femton svenska nyhetsartiklar som analyserats i denna uppsats. Den tvetydiga bilden som framkommit i de analyserade artiklarna består av en parallell process, där de kvinnliga offren dels tillskrivs skuld och ansvar för brottet de utsatts för samtidigt som de även fräntas skuld och ansvar. Kvinnorna framställs som mindre trovärdiga offer då de har en relation till förövaren (Christie, 1986:19). Med avstamp i de nyhetsartiklar som denna uppsats har utgått ifrån beskrivs relationen vara en central utgångspunkt för brottsfenomenet och genom att relationen tillskrivs stor betydelse förbises andra faktorer som påverkar kvinnors offerstatus. Att kvinnorna söker efter kärlek eller vänskap på internet, vilket är att betrakta som ett oskyldigt syfte, bortses från trots att detta är ett av kraven för att uppnå ideal offerstatus (Christie, 1986:19). I de femton analyserade nyhetsartiklarna synliggörs att relationen mellan offer och förövare är den faktor som leder till att de kvinnor som utsätts för romansbedrägeri anses vara mindre trovärdiga offer. Relationen till förövaren innebär även att kvinnorna tillskrivs ansvar och skuld för brottshandlingen och sin egen utsatthet (Ryan, 1971).

De kvinnliga offrens känslor gentemot förövaren beskrivs utgöra en förklaring till att bedrägeriet kunde ske utifrån den analyserade empirin. Kvinnorna framställs i de analyserade nyhetsartiklarna som emotionellt förblindade, det vill säga utan möjlighet att fatta rationella beslut, till följd av relationen till förövaren. Med tanke på att det är kvinnornas känslor som beskrivs ha möjliggjort bedrägeriet blir det även kvinnornas ansvar att förhindra att utsättas för brottet. Kvinnorna som har blivit utsatta skuldbeläggs därmed för sin utsatthet (Ryan, 1971). Det går samtidigt att utläsa en parallell process i de analyserade nyhetsartiklarna, där kvinnornas emotionella blindhet leder till att minska det kvinnliga offrets skuld och ansvar för brottet. Den emotionella blindheten förstås som ett försök att förstå brottet utifrån offrens perspektiv. De kvinnliga offren beskrivs i de analyserade artiklarna ha en begränsad förmåga att förhindra brottet då den emotionella blindheten har påverkat den rationella beslutsförmågan. Till följd av den begränsade förmågan att fatta beslut minskar det ansvar och skuld som tillskrivs offret. Den emotionella blindheten ses därmed som en diskurs som både skuldbelägger och ifrågasätter

skuldbeläggandet av kvinnliga offer. För att återkoppla till det resonemang som presenterades i inledningen, där kvinnor skuldbeläggs i media för de händelser de utsatts för (Taylor, 2020:30), bekräftas och motsägs detta i de femton analyserade nyhetsartiklarna genom ovanstående diskurs.

Kvinnliga offer tillskrivs i de analyserade artiklarna utöver den emotionella blindheten även känslor av skam. Med det sagt synliggör diskursen de egenskaper som kvinnliga offren beskrivs uppvisa. Att kvinnorna beskrivs vara skamfyllda kan innebära konsekvenser inte bara för offret i fråga utan även för omgivningens bild av vad ett offer är. De kvinnliga offer som inte känner skam och därmed har svårigheter att identifiera sig själva med den beskrivna offerrollen kan tänkas avstå från att anmäla romansbedrägeriet då den beskrivna bilden av ett offer inte överensstämmer med det upplevda offerskapet. Det synliggörs i de analyserade nyhetsartiklarna att omgivningen, exempelvis polis och rättsväsende, samtidigt möter kvinnliga offer för romansbedrägeri med en föreställning att offren förväntas uppvisa känslor av skam. När offren inte uppvisar skam ifrågasätter detta föreställningen om hur ett offer förväntas vara. Detta kan i förlängningen påverka det bemötande offret får av omgivningen, där offret som inte uppvisar skam ifrågasätts.

Samtidigt som kvinnliga offer uppmärksammas i de analyserade nyhetsartiklarna förbises ofta förövaren. Förövaren beskrivs i de analyserade artiklarna ofta i relation till offret, en relation som beskrivs utgöra grunden till brottet. Genom att tillvägagångssättet för brottet beskrivs utifrån relationen mellan offer och förövare så tillskrivs både offer och förövare ansvar för brottshandlingen. Trots att det är förövaren som har begått ett brott så förminskas förövarens ansvar genom att relationen mellan förövare och offer tillskrivs större betydelse. Offret beskrivs därmed få bära en del av ansvaret och skulden för brottshandlingen. För att lyfta skulden och ansvaret från offret behöver ett större fokus riktas på förövarens agerande i brottshandlingen. Med det menas att brottet enbart ska tillskrivas förövaren, och inte offret och förövaren. Vi anser att kvinnliga offer ska ha fortsatt utrymme i media, men att utrymmet ska fokusera på annat än offrets skuld och ansvar för brottshandlingen då detta leder till victim blaming (Ryan, 1971).

Denna uppsats har studerat hur kvinnliga offer för romansbedrägeri framställs i femton svenska nyhetsartiklar. Det har identifierats ett behov av mer forskning kring offer som utsatts för romansbedrägeri (Cross, 2018:244). Uppsatsen ämnar bidra till kunskapsläget i en svensk kontext. Framtida forskning kan förslagsvis studera kvinnor som utsatts för romansbedrägeri utifrån intervjuer, där kvinnorna med egna ord får berätta om deras upplevelse av och efter brottet. Detta kan komplettera och jämföras med svensk nyhetsmedias framställan av kvinnorna. Det är även av intresse att studera hur män som utsatts för romansbedrägeri beskrivs i svensk nyhetsmedia för att få en nyanserad bild av fenomenet. Jämförelse mellan framställan av de två könen kan bidra till viktig kunskap som kan analyseras utifrån exempelvis ett genus- och maktperspektiv.

Referensförteckning

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2., [utök. och aktualiserade] uppl. Stockholm: Liber

Arwedsson, Charlotte (2021). Blev kär i bedragare - lurade jobbet på två miljoner kronor.

Lokaltidningen Mitt i, 20 oktober.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00786320211020341376168&s=7863&sa=2001729&x=cc761b0f9d3fe345e90aea6b02f38fd0&tz=Europe/Stockholm&t=1652894940>

Berggren, Hans (2019). Skelleftekvinnor lurade på stora belopp: ”Förstår att man skäms – men viktigt att orka anmäla”. *Norran Plus*, 6 november.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=01602820191106301053445&s=16028&sa=201729&x=ee35fbb57a0ebf90331c9b48e58637&tz=Europe/Stockholm&t=1652894363>

Bergh, Linda (2020). Karin, 76, utsattes för sol-och-vårare. *Göteborgs-Tidningen*, 30 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00024620200930319223154&s=246&sa=2001729&x=0b1a7a5910bdce623b171997a1892441&tz=Europe/Stockholm&t=1652873726>

Black, Alex, Lumsden, Karen & Handlington, Lee (2019). “Why Don’t You Block Them?” Police Officers’ Constructions of the Ideal Victim When Responding to Reports of Interpersonal Cybercrime. I Lumsden, Karen & Harmer, Emily (red.) *Online Othering: Exploring Digital Violence and Discrimination on the Web*. London: Palgrave Macmillan, ss. 355-378

Brottsförebyggande rådet, Brå (2022). Statistik utifrån brottstyper - *Bedrägerier och ekobrott*.

<https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/bedragerier-och-ekobrott.html> [22-05-08]

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3 uppl. Stockholm: Liber

Cederbom, Åsa (2021). Kvinna blev av med 50 000 kr genom en nätromans: “Godtrogen”.

Barometern, 18 december.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=057311202112184ff9b1bd691318d022b4531f54624da3&s=57311&sa=2001729&x=75dbaef7d9778c3a700282ed2477f8e1&tz=Europe/Stockholm&t=1652960360>

Christianson, Sven Å & Rogland, Ulrika (2016). *Vad är grooming?* Malmö: Arx Förlag AB

Christie Nils (1986). The Ideal Victim. I: Fattah E.A. (eds) *From Crime Policy to Victim Policy*. Palgrave Macmillan, London

Cross, Cassandra (2018). Denying Victim Status to Online Fraud Victims: The Challenges of Being a “Non-Ideal Victim”. I Duggan, Marian (red.) *Revisiting the “ideal victim” : developments in critical victimology*. Bristol: Policy Press ss. 242 - 262

Cross, Cassandra, Richards, Kelly & Smith, Russell G (2016). The reporting experiences and support needs of victims of online fraud. *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice* No. 518, ss. 1-14.

<https://eprints.qut.edu.au/221695/1/tandi518.pdf>

Duggan, Marian (2018). “Idealising” domestic violence victims. I Duggan, Marian (red.). *Revisiting the “ideal victim” : developments in critical victimology*. Bristol: Policy Press ss. 159-174.

https://www.researchgate.net/publication/329946092_'Idealising'_domestic_violence_victims

Edholm, Carl (2019). Lena blev lurad på över en halv miljon. *Sala Allehanda*, 2 oktober.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=057767201910021eddd36e76fe1a89891c2d8477c43b44&s=57767&sa=2001729&x=2454e459a8c2e52440bb9108ef9e55af&tz=Europe/Stockholm&t=1652872826>

Ekdahl, Pernilla (2021). Romansbedrägeri - lurad på 600 000. *Norra Skåne*, 10 november.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05747020211110be3ae2a220b62bc6f8c0a27a79>

[46a67e&s=57470&sa=2001729&x=8b60337f15e616def26cb33fb8c359a6&tz=Europe/Stockholm&t=1652960808](https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00969720200928319131495&s=9697&sa=2001729&x=8b60337f15e616def26cb33fb8c359a6&tz=Europe/Stockholm&t=1652960808)

Eldén, Sara (2020). *Forskningsetik. Vägval i samhällsvetenskapliga studie*. Lund: Studentlitteratur AB

Fehrm, Stefan (2020). Kvinna lurad på halv miljon kronor av FN läkare. *Smålandsposten Plus*, 28 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00969720200928319131495&s=9697&sa=2001729&x=5719dd9ec5948e7cd4a6466af4f0a4c4&tz=Europe/Stockholm&t=1652959193>

Granström, Görel & Mannelqvist, Ruth (red.) (2021). *Brottsoffer: rättsliga perspektiv*. Andra upplagan Lund: Studentlitteratur

Heber, Anita (2018). "Purity or danger? The establishment of sex trafficking as a social problem in Sweden". *European Journal of Criminology* 17(4) ss.420-440.

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1477370818794876>

Hjertén, Linda (2021a). Polisen om sol-och-vårarna: "De har noll empatisk förmåga". *Aftonbladet*, 11 september.

<https://www.aftonbladet.se/minekonomi/a/47bPye/polisen-om-sol-och-vararna-de-har-noll-empatisk-formaga>

Hjertén, Linda (2021b). Camilla dejtade hjärtläkaren John: Allt det var fejk. *Aftonbladet*, 27 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00000120210927340070272&s=1&sa=2001729&x=2879db39b6efb5934575f91c20fb976c&tz=Europe/Stockholm&t=1652873469>

Jewkes, Yvonne & Yar, Majid (red.) (2010). *Handbook of Internet crime*. Cullompton, UK: Willan

<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.4324/9781843929338>

Johansson, Leif (2019). Kvinna sol- och vårad på 100 000-tals kronor - polisanmäler falska kärleken. *Sundsvalls Tidning*, 30 december.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00933920191230303609390&s=9339&sa=2001729&x=77c7c992c428c51dbf4f0a821799dd9a&tz=Europe/Stockholm&t=1652873964>

Jonsson, Nils (2019). Länskvinnor bedragen av "amerikansk militär". *Västerbottens-Kuriren Premium*, 20 oktober.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00029520191020300272296&s=295&sa=2001729&x=6f5907e8d535a4d4259ae962d4c0873d&tz=Europe/Stockholm&t=1652894582>

Journalistförbundet (2020a). *Källskydd*. <https://www.sjf.se/yrkesfragor/yttrandefrihet/kallskydd> [2022-05-10]

Journalistförbundet (2020b). *Ansvarig utgivare*.

<https://www.sjf.se/yrkesfragor/yttrandefrihet/ansvarig-utgivare#:~:text=Utgivare%20%E2%80%93%20ensamansvaret%20inneb%C3%A4r%20att%20det,bedriver%20s%C3%A4ndningsverksamheten%20eller%20framst%C3%A4ller%20webbsidan> [2022-05-10]

Jönköping University (sine anno). *Peer review - Lär dig söka - steg för steg*.

<https://guides.library.ju.se/lar-dig-soka/peer-review> [2022-05-23]

Karlsson, Tobias (2020). Insyltad i romansbedrägeri - Nu riskerar Eksjömannen två års fängelse. *Smålands-Tidningen*, 29 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05747720200929ca1ad54124d160ae5758f5bec03d4ca&s=57477&sa=2001729&x=fdc71b21eecd435cf28f6a51d937f3a&tz=Europe/Stockholm&t=1652873025>

Kopp, Christian, Layton, Robert, Sillitoe, Jim & Gondal Iqbal (2015). The Role of Love stories in Romance Scams: A Qualitative Analysis of Fraudulent Profiles. *International Journal of Cyber Criminology*, Vol 9 (2) ss. 205-217

<https://eds-s-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=c954ad5f-7f2e-4521-b3e0-af4329ec2455%40redis>

Lidén, Elisabeth (2020). Ingers kärlek var en bedragare - lurade henne att smuggla droger. *ICA Kuriren*, 13 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00133020200913318406202&s=1330&sa=2001729&x=e0342a10108fbf86b8f194894082d4a4&tz=Europe/Stockholm&t=1652894755>

Linnell, Stig (2021). *Svenska skurkar*. E-boksutgåva. Köpenhamn: SAGA Egmont

Martinsson, Niclas (2021). Lena blev lurad av teckenspråkig nätbedragare. *Dövas Tidning*, 25 november.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=0578252021112559e21eb7e4c1f18f672b31a1c3ec65d5&s=57825&sa=2001729&x=7cbcd103e73f859cdeb1319b79c261b0&tz=Europe/Stockholm&t=1652873241>

Netflix (2022). *Tindersvindlaren*. [Dokumentär]. Felicity Morris, Netflix, 2 februari.

<https://www.netflix.com/se/title/81254340>

Newburn, Tim (2017). *Criminology*. 3. uppl. New York: Routledge

Nilsson, Bo (2003). *Brottsoffer: offerskapets innebörder och villkor i (o)säkerhetens kultur*. 1. uppl. Umeå: Boréa

Nilsson, Jonas (2019). Polisen kraftsamlar mot bedrägerier. *Norran*, 18 oktober.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05723620191018c05273471f9479ae25a92cf24d82d2d7&s=57236&sa=2001729&x=57c0da328e644c5dd2c084e14a362409&tz=Europe/Stockholm&t=1652872402>

Nilsson, Kristian (2020). 61-årig kvinna lurade av en sol-och-vårare. *Landskrona Posten*, 20 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05090120200920707f36e16b706b9a4d2a02a4e077c5d4&s=50901&sa=2001729&x=875af5a759cd77647406d91446b24037&tz=Europe/Stockholm&t=1652959395>

Ryan, William (1971). *Blaming the victim*. New York: Pantheon Books

SFS 1986:123. 9 kap. *Om bedrägeri och annan oredlighet* Stockholm: Justitiedepartementet

Svensson, Peter (2019). *Diskursanalys*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur AB

Sveriges television (2020). Lurad på kärlek och miljoner. [Dokumentär]. Sveriges Television, Svt Play, 6 sept. <https://www.svtplay.se/lurad-pa-karlek-och-miljoner>

Taylor, Jessica (2020). *Why women are blamed for everything*. UK: Constable & Robinson Ltd

Tham, Henrik (2001). *Brottsoffrets uppkomst och framtid*. Stockholm: Univ., Kriminologiska institutionen

Walklate, Sandra (2007). *Imagining the Victim of Crime*. UK: Open University

Wergens, Anna (2002). *Ett viktimologiskt forskningsprogram*. Umeå: Brottsoffermyndigheten
<https://docplayer.se/6705603-Ett-viktimologiskt-forskningsprogram-presenterat-2002-bakgrund-och-nulage-anna-wergens.html>

Whitty, Monica T (2013). Anatomy of the online dating romance scam. *Security Journal* Vol. 28 (4) ss. 1-13 doi: 10.1057/sj.2012.57
https://www.researchgate.net/publication/275189007_Anatomy_of_the_online_dating_romance_scam

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB

Yar, Majid & Steinmetz, Kevin F (2019). *Cybercrime and society*. Third edition. Los Angeles: SAGE

Åkerström, Malin & Sahlin, Ingrid (2001). Inledning. I Åkerström, Malin & Sahlin, Ingrid (red.) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur AB, ss.7-24

Bilaga 1

Artikel	Format via Retriever Research
<p>1. Johansson, Leif. (2019) Kvinna sol- och vårad på 100 000-tals kronor - polisanmäler falska kärleken. <i>Sundsvalls Tidning</i>, 30 december. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00933920191230303609390&s=9339&sa=2001729&x=77c7c992c428c51dbf4f0a821799dd9a&tz=Europe/Stockholm&t=1652873964</p>	Originalformat
<p>2. Berggren, Hans. (2019) Skelleftekvinnor lurade på stora belopp: "Förstår att man skäms - men viktigt att orka anmäla". <i>Norran Plus</i>, 6 november. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=01602820191106301053445&s=16028&sa=2001729&x=6c3a247a112da8fff9d4351f9635064a&tz=Europe/Stockholm&t=1652956781</p>	Originalformat
<p>3. Jonsson, Nils. (2019). Länskvinnor bedragen av "amerikansk militär". <i>Västerbottens-kurien</i>, 21 oktober https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05081520191021C11B07F76C3D434BA3A86BF41E9BBF56&s=50815&sa=2001729&x=b25c05f9dd4c9a0dd844ed1bcc610039&tz=Europe/Stockholm&t=1652957229</p>	Originalformat
<p>4. Nilsson, Jonas. (2019). Polisen kraftsamlar mot bedrägerier. <i>Norran</i>, 18 oktober. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05723620191018c05273471f9479ae25a92cf24d82d2d7&s=57236&sa=2001729&x=57c0da328e644c5dd2c084e14a362409&tz=Europe/Stockholm&t=1652872402</p>	Originalformat

<p>5. Edholm, Carl. (2019). Lena blev lurad på över en halv miljon. <i>Sala Allehanda</i>, 2 oktober. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=057767201910021eddd36e76fe1a89891c2d8477c43b44&s=57767&sa=2001729&x=2454e459a8c2e52440bb9108ef9e55af&tz=Europe/Stockholm&t=1652872826</p>	Originalformat
<p>6. Bergh, Linda. (2020). Karin, 76, utsattes för sol-och-vårare. <i>Göteborgs-Tidningen</i>, 30 september. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00024620200930319223154&s=246&sa=2001729&x=0b1a7a5910bdce623b171997a1892441&tz=Europe/Stockholm&t=1652873726</p>	Originalformat
<p>7. Karlsson, Tobias. (2020). Insyltad i romansbedrägeri - Nu riskerar Eksjömannen två års fängelse. <i>Smålands-Tidningen</i>, 29 september. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05747720200929ca1ad54124d160ae5758f5bece03d4ca&s=57477&sa=2001729&x=fdc71b21eecd435cf28f6a51d937f3a&tz=Europe/Stockholm&t=1652873025</p>	Originalformat
<p>8. Fehrm, Stefan. (2020). Kvinna lurad på halv miljon kronor av FN läkare. <i>Smålandsposten Plus</i>, 28 september. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00969720200928319131495&s=9697&sa=2001729&x=5719dd9ec5948e7cd4a6466af4f0a4c4&tz=Europe/Stockholm&t=1652959193</p>	Textformat
<p>9. Nilsson, Kristian. (2020) 61-årig kvinna lurade av en sol-och-vårare. <i>Landskrona Posten</i>, 20 september. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05090120200920707f36e16b706b9a4d2a02a4e077c5d4&s=50901&sa=2001729&x=87</p>	Originalformat

Saf5a759cd77647406d91446b24037&tz=Europe/Stockholm&t=1652959395	
<p>10. Lidén, Elisabeth. (2020). Ingers kärlek var en bedragare - lurade henne att smugla droger. <i>ICA Kuriren</i>, 13 september. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00133020200913318406202&s=1330&sa=2001729&x=e0342a10108fbf86b8f194894082d4a4&tz=Europe/Stockholm&t=1652894755</p>	Originalformat
<p>11. Cederbom, Åsa. (2021). Kvinna blev av med 50 000kr genom en nätromans: "Godtrogen". <i>Barometern</i>, 18 december https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=057311202112184ff9b1bd691318d022b4531f54624da3&s=57311&sa=2001729&x=75dbaef7d9778c3a700282ed2477f8e1&tz=Europe/Stockholm&t=1652960360</p>	Originalformat
<p>12. Martinsson, Niclas. (2021). Lena blev lurad av teckenspråkig nätbedragare. <i>Dövas Tidning</i>, 25 november. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=0578252021112559e21eb7e4c1f18f672b31a1c3ec65d5&s=57825&sa=2001729&x=7cbcd103e73f859cdeb1319b79c261b0&tz=Europe/Stockholm&t=1652873241</p>	Originalformat
<p>13. Ekdahl, Pernilla. (2021). Romansbedrägeri - lurad på 600 000. <i>Norra Skåne</i>, 10 november https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05747020211110be3ae2a220b62bc6f8c0a27a7946a67e&s=57470&sa=2001729&x=8b60337f15e616def26cb33fb8c359a6&tz=Europe/Stockholm&t=1652960808</p>	Originalformat
<p>14. Arwedsson, Charlotta. (2021). Blev kär i bedragare - lurade jobbet på två miljoner kronor. <i>Lokaltidningen Mitt i</i>, 20 oktober https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00786320211020341376168&s=7863&sa=2001729&x=01cc1ad7fdfce2d3929f6966227d5542&tz=Europe/Stockholm&t=16529610</p>	Originalformat

<u>70</u>	
<p>15. Hjertén, Linda. (2021b). Camilla dejtade hjärtläkaren John: Allt det var fejk. <i>Aftonbladet</i>, 27 september. https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00000120210927340070272&s=1&sa=2001729&x=2879db39b6efb5934575f91c20fb976c&tz=Europe/Stockholm&t=1652873469</p>	Originalformat

Bilaga 2

Färgkoder:

Beskrivning av relationen mellan offer och förövare = **röd**

Plats där kontakt etablerades mellan offer och förövare = **orange**

Offrets syfte med att befinna sig på platsen = **blå**

Möjliga konsekvenser av att lämna relationen = **lila**

Kvinnliga offret som förblindat av känslor = **turkos**

Kvinnliga offret som tillskrivs skam = **grön**

Beskrivning av förövaren = **gul**

Offer som avviker = **rosa**

Artiklar som analyserats från 2019:

Artikel 1. Kvinna sol- och vårad på 100 000 -tals kronor - polisanmäler falska kärleken

Under ett par års tid betalade kvinnan ut 100 000-tals kronor **till mannen hon var kär i**. Men nu misstänker hon att allt var en bluff och har polisanmält sin **kärlekshistoria** som "romansbedrägeri".

För ett par år sedan fick kvinnan **kontakt med en man, troligen via internet**. **Hon träffade honom aldrig** men fick se honom på bild.

Han fortsatte hålla kontakten men trots att de aldrig träffats fysiskt **fattade kvinnan snart tycke för honom**.

Mannen började ganska snart att be henne om pengar. **Hon var kär, litade på honom och betalade gång på gång ut allt större summor**.

Efter ett par år hade paret fortfarande inte träffats och **mannen är nu skyldig henne 100 000-tals kronor**.

Hon började till slut fatta misstankar om att allt inte stod rätt till. Nu är hon inte ens säker på att mannen existerar, eller om den hon blivit kär i bara är en påhittad falsk identitet på internet.

I julhelgen vände sig kvinnan till tjänstepersonen och anmälde att hon blivit sol- och vårad. Hon vill ha tillbaka sina pengar och hon vill att polisen ska utreda vem mannen egentligen är.

Tjänstepersonen bekräftar att man har fått in en anmälan om händelsen. Brottsrubriceringen är romansbedrägeri. Men tjänstepersonen är förtegen om brottet av hänsyn till den drabbade kvinnan.

- Jag kan inte berätta någonting om det här. Kvinnan mår dåligt, är sjukskriven och vill inte bli uthängd i medierna, säger tjänstepersonen till ST.

Johansson, Leif. (2019) Kvinna sol- och vårad på 100 000-tals kronor - polisanmäler falska kärleken. *Sundsvalls Tidning*, 30 december.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00933920191230303609390&s=9339&sa=2001729&x=77c7c992c428c51dbf4f0a821799dd9a&tz=Europe/Stockholm&t=1652873964>

Artikel 2. Kvinnor lurade på stora belopp: "Förstår att man skäms - men viktigt att orka anmäla"

De har kontaktas av amerikanska militärer, blivit charmade – och skickat iväg sina livs besparingar. Flera äldre kvinnor har utsatts för romansbedrägeri. "Bortse ifrån skamkänslorna – polisanmäl och avbryt all kontakt", säger tjänstepersonen. Så här berättade Norran tidigare i höstas om polisens insatser mot olika bedrägeribrott:

Kraftsamlar mot bedrägeribrott – kvinna lurad på en halv miljon

Att inleda en kärleksrelation där syftet att lura den andra personen på pengar kallas romansbedrägeri. Långt tillbaka i tiden kallades detta för att bli "sol-och-vårad". Både kvinnor och män luras men ofta är de som drabbas ensamstående kvinnor som i god tro vill etablera en kontakt med någon ny, möjlig livskamrat.

Här är polisens viktigaste tips om hur bedragarna går tillväga:

Polisens viktigaste tips: Så skyddar du dig mot romansbedrägeri

Under den senaste veckan har polisen haft kontakt med tre kvinnor som på olika sätt lurats eller varit nära att lurats av romansbedragare. Fall nummer 1: I början av den här veckan besökte en kvinna polisstationen och berättade att hon blivit utsatt för försök till ett romansbedrägeri.

– Hon hade kontaktats via sociala medier av en person som uppgav sig för att vara en högt uppsatt amerikansk militär. De mycket långa konversationerna visar bland annat hur det flödar av komplimanger och smicker, det är nästan som från ett filmmanus, säger tjänstepersonen. Men plötsligt ville ”militären” att kvinnan skulle hjälpa honom i samband med några ekonomiska transaktioner.

Fattade misstanke

– Pengar som skickats från Syrien hade tydligen fastnat hos någon myndighet. Nu ville ”militären” att kvinnan skulle skicka pengar till ett bankkonto, som på detta sättet kunde lösa ut pengarna från Syrien, säger tjänstepersonen. Lyckligtvis fattade då kvinnan misstankar om att hon var utsatt för ett bedrägeriförsök. Därför skickades inga pengar – istället tog hon kontakt med polisen. Polisanmälan gjordes förra veckan. En kvinna berättade om hur hon, precis som i nyss nämnda fall, kontaktats via sociala medier av en amerikansk militär.

– Tillvägagångssättet är identiskt med långa konversationer som till sist leder fram till en begäran om pengar. Det slutar med att kvinnan vid flera tillfällen överför flera hundra tusen kronor för att lösa en akut uppkommen ekonomisk situation för den här ”militären”, säger tjänstepersonen.

Fall nummer 3: Det här bedrägeriärendet inträffade för en tid sedan, men nyligen var kvinnan in till polisstationen för att lämna kompletterande utredningsuppgifter.

– Likheterna är slående med de två andra fallen, hur hon kontaktats av en amerikansk militär som efter en tid väddar om ekonomisk hjälp – och så blir det. Kvinnan sätter in flera hundra tusen kronor för att hjälpa honom med ett löfte om att få tillbaka pengarna. Men så blev det inte, säger tjänstepersonen.

Hur ser polisen på dessa brott?– Det är förslaget, fräckt och fegt att utnyttja människor som agerar i god tro. För många handlar det om att förlora sina livs besparingar.

– Visst, den som blir lurad skäms förstås över att man kunde luras. Men det gäller att bortse ifrån detta och orka polisanmäla och bryta all kontakt, tillägger tjänstepersonen.

Viktiga råden

Vad ska man då göra om man redan blivit utsatt för ett romansbedrägeri? Här är polisens tips:

x Kontakta din bank direkt. Om en transaktion nyss har genomförts kan banken ha möjlighet att stoppa den.

x Anmäl till polisen och ta hjälp och stöd av personer i din omgivning. Du kan även kontakta Brottsofferjouren.

x Du ska avbryta all kontakt, även med personer som påstår att de kan hjälpa dig att få tillbaka pengarna

Berggren, Hans. (2019) Skelleftekvinnor lurade på stora belopp: "Förstår att man skäms - men viktigt att orka anmäla". *Norran Plus*, 6 november.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=01602820191106301053445&s=16028&sa=2001729&x=6c3a247a112da8fff9d4351f9635064a&tz=Europe/Stockholm&t=1652956781>

Artikel 3. Länskvinna bedragen av "amerikansk militär"

Länet. Kvinnan trodde att hon skulle gifta sig med mannen som utgav sig för att vara en amerikansk militär.

Just nu pågår en polisutredning efter att kvinnan blivit lurad på över en halv miljon kronor.

Trenden med så kallade romansbedrägerier blir nu allt vanligare.

Det var via Facebook som länskvinnan kom i kontakt med den "amerikanska militären". De hade kontakt under en längre tid och kvinnan uppfattade att de hade en relation med förhoppningar om giftermål. Efter en tid började mannen råka ut för olika saker som krävde pengar för att lösas.

För tillfället pågår en åklagarledd förundersökning om bedrägeri efter att kvinnan fört över mer än 500 000 kronor till olika konton utomlands.

– Både i det här ärendet och rent generellt så ser vi att pengarna försvinner utomlands. Vilket innebär att vi är beroende av att få hjälp av det internationella rättsväsendet. Det är i det läget vi ligger nu med det här ärendet, säger tjänstemannen.

Ärendet utreds som ett romansbedrägeri, något som blivit allt vanligare den senaste tiden. Bara under september månad anmäldes 88 liknande fall runt om i Sverige. Under hela 2019 har hittills 638 fall anmälts i Sverige.

Det som är typiskt för romansbedrägerier är att de sker via nätet, ofta via Facebook eller Tinder. Bedragarna utger sig även ofta för att ha uniformsyrken, som militärer eller sjökaptener.

– Den här typen av brott är väldigt fula på det sättet att man utnyttjar folks längtan att träffa någon och utnyttjar deras ensamhet. På det sättet träffar det väldigt hårt hos de som drabbas. Jag tror även att det finns ett stort mörkertal eftersom det finns en skam att bli utsatt för det här, säger tjänstepersonen.

Enligt tjänstepersonen är det inte bara kvinnor som drabbas utan även män. När det är män som drabbas sker dock träffar ofta i verkliga livet och inte bara på nätet. En kvinna som utsätts blir i snitt av med 410 000 kronor och männen 230 000 kronor.

Tjänstepersonen stöter ofta på uppfattningen om att personer som utsätts för romanbedrägerier får ”skylla sig själva”

– Det köper jag verkligen inte. När känslorna börjar spela in i beslutsfattandet är man inte alla gånger rationell, säger tjänstepersonen och fortsätter.

– De här gärningsmännen är väldigt manipulativa. Det här kan pågå under väldigt lång tid och man invaggas i en tro att man ska inleda en riktig relation till slut. Det är det fula i de här, att det kan pågå under väldigt lång tid. Det i sig gör också att man kan tappa det sunda förnuftet.

Hur ser du på möjligheten att kunna lagföra någon person i det här aktuella ärendet?

– Eftersom det är ett pågående ärende så vill jag inte spekulera i det. Vi jobbar på med det vi kan. Rent generellt är det väldigt svårt när pengarna gått utomlands, speciellt utanför Europa, säger tjänstepersonen.

Jonsson, Nils. (2019). Länskvinnna bedragen av “amerikansk militär”. *Västerbottens-kurien*, 21 oktober

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05081520191021C11B07F76C3D434BA3A86BF41E9BBF56&s=50815&sa=2001729&x=b25c05f9dd4c9a0dd844ed1bcc610039&tz=Europe/Stockholm&t=1652957229>

Artikel 4. Polisen kraftsamlar mot bedrägerier

Polisen bedriver en utredning om romansbedrägeri. En kvinna ska ha lurats på 500 000 kronor av en man som utgett sig för att vara amerikansk militär. De kommande veckorna kommer polisen även att jobba extra fokuserat med andra former av bedrägeri.

Kvinnan har anmält att hon blivit utsatt för bedrägeri via Facebook, där hon haft en lång kontakt med den "amerikanske militären".

Enligt tjänstepersonen ska kvinnan ha sett relationen som ett förhållande och haft förhoppningar om giftermål. Under den långa kontakten ska "militären" hela tiden ha råkat ut för saker som krävt pengar för att kunna lösas. Pengarna som kvinnan har fört över har hamnat på konton i utlandet och enligt tjänstepersonen krävs internationell rättshjälp för att komma vidare i utredningen.

Tjänstepersonen skriver att "romansbedrägerier drabbar både kvinnor och män i alla åldersgrupper. Det drabbar ofta mycket hårt, både ekonomiskt och känslomässigt". Fallet med den "amerikanske militären" är ett typexempel på den här sortens bedrägeri.

Det misstänkta romansbedrägeriet har skett via Facebook.

Nilsson, Jonas. (2019). Polisen kraftsamlar mot bedrägerier. *Norran*, 18 oktober.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05723620191018c05273471f9479ae25a92cf24d82d2d7&s=57236&sa=2001729&x=57c0da328e644c5dd2c084e14a362409&tz=Europe/Stockholm&t=1652872402>

Artikel 5. Lena blev lurad på över en halv miljon

Med kärleksförklaringar och vädjan om hjälp lurade en bedragare till sig över en halv miljon kronor från en ensamstående kvinna.

Med lovord om evig kärlek och att någon gång förenas förälskade sig kvinnan med en främling på internet. Men i stället för att ha hittat sitt livs kärlek, blev hon lurad på 580 000 kronor.

Allting började med att en okänd man som utgav sig för att vara en amerikansk soldat kontaktade henne, över Facebook. Mannen hade stridit i Irak. Nu ville han ha hjälp att komma därifrån.

Under en längre korrespondens berättade mannen om hans fru som hade dött i en bilolycka, hans föräldrar som inte längre levde och att han hade en son.

- Han skickade en vänförfrågan över Facebook och berättade om sig själv. Jag tyckte det var roligt, det var en chans för mig att träna på engelska. Vi pratade och han ville ha min mejl och efter några dagar sa han att han hade fått pengar av FN. Han ville skicka belöningen till mig, tillsammans med andra viktiga dokument, säger kvinnan och fortsätter:

- Jag sa: nej jag tar inte emot sånt, jag ville inte ha det i mitt hem. Men han tjatade och tjatade att någon troligtvis skulle stjäla pengarna, om de fick vara kvar - och jag som är dumsnäll gick med på det.

Kvinnan fick sedan betala för frakten av det falska paketet och sedan inleddes en ond spiral av falska mejl och påtryckningar. Bedragaren skickade fakturor som påstods komma från fraktföretaget Savanna, där hon skulle skatta på paketet i Italien och Sverige.

- Han sa snälla, snälla, betala, betala och jag blir väldigt nervös för jag är en person som är väldigt noga med att betala mina räkningar. Så jag samlade ihop mina besparingar och betalade. Kvinnan hade aldrig träffat soldaten, men under en lång tid var hon säker på att han existerade. Hon blev utsatt för ett romansbedrägeri eller soloch-vårande. Dessa bedrägerier är inte lika vanliga som andra typer av bedrägerier men den drabbade blir ofta bestulen på en stor andel pengar. Kvinnan förlorade över 580 000 kronor och genomsnittet i Sverige är 351 000 kronor.

Den sista betalningen var till ett konto som utgav sig för att tillhöra FN. Enligt soldaten skulle han bli förflyttad till Syrien och kvinnan fick valet att köpa ut honom. Efter fler påtryckningar från bedragaren samlade hon ihop sina sista besparingar på 36 000 kronor. Kontot dit pengarna skulle skickas var i Turkiet.

Med hjälp av sin egen bank, fick kvinnan tillbaka den sista överföringen och polisanmälde händelsen. Totalt hade hon fört över pengar fyra gånger.

- Till slut sa jag nej, jag har inte råd. Du har förstört mitt liv. Jag tänkte börja plugga, jag skulle resa. Jag har inte råd med det. Jag betalar bara av lånen. Den 19 juni skrev jag för sista gången till honom: "Jag kommer aldrig förlåta dig för allt du har gjort" och att han är en hjärtlös man, säger kvinnan.

En förundersökning kunde inte inledas och enligt tjänstepersonen är brott som dessa svåra att utreda.

- Denna person kan befinna sig var som helst på jordklotet och är svår att identifiera. Vid brott utomlands begär vi även internationell rättshjälp och det går bara vid grövre brottslighet, säger tjänstepersonen.

Enligt tjänstepersonen är detta en vanlig anledning till varför dessa typer av bedrägerier oftast läggs ner; där den drabbade övertalas att föra över pengar via internet.

- Det finns många sätt att lura av folk på pengar och detta är en metod. Jag önskar att det varnades mer eftersom det är så mycket pengar som försvinner i romansbedrägerier. Jag blir glad att den målsägande kvinnan vill berätta, det gagnar hela samhället, säger han och fortsätter:

- Vid andra typer av bedrägerier är det lättare att varna, klicka inte på länkarna, svara inte på samtalen. Vid romansbedrägerier fattar du tycke för någon och blir emotionell. Då är det svårt att vara kritisk.

Historierna som bedragarna använder påminner ofta om varandra. Likt soldaten i Irak som bedrog kvinnan, uppger befinner sig personen utomlands. Bedragaren utger sig ofta för att vara soldat, läkare eller någonting liknande; och är stationerad i Irak, Syrien eller befinner sig i en annan situation där de behöver hjälp.

Av de 370 anmälda romansbedrägerierna som hittills anmälts i år, har 81 procent en internationell koppling och tvättas snabbt i flera länder. Enligt tjänstepersonen, är mörkertalet för personer som blivit utsatta för romansbedrägerier stort och att de måste jobba för att få bort stigmat.

- Romansbedrägerier är inte lika vanliga som andra typer av bedrägeribrott, men samtidigt är de emotionellt och ekonomiskt allvarliga. Många säger att det aldrig skulle hända dem, men jag lovar att det kan hända vem som helst, säger hon.

Enligt tjänstepersonen blir ofta personen som drabbats även kontaktad av någon som erbjuder sig hjälpa till. De kan bland annat utge sig för att vara advokat eller banktjänsteman och kan mot en avgift hjälpa offret att få tillbaka pengarna.

- Man ska aldrig ge pengar för att få pengar tillbaka, säger hon.

Tjänstepersonen ger även några tips på vad man framför allt ska ha i åtanke om en främling på internet börjar fråga om pengar.

- Dra öronen åt dig om du av någon anledning aldrig kan träffas fysiskt och om du blir ombedd att skicka pengar till någon du aldrig träffat. Blir du drabbad, anmäl. Se till så att du får prata med någon. Skäms inte, det här kan drabba vem som helst.

Enligt tjänstepersonen kan det vara bra att vända sig till någon i sin bekantskapskrets.

- Enligt målsägandes uppgifter skulle "personen ha utnyttjat hennes sökande efter kärlek" och det är det som är så svårt. Bedragaren skapar förtroende och det är klart man vill hjälpa till. Om personen börjar fråga om pengar kan man vända sig till anhörig. Man kan berätta för sina barn till exempel, även om det kan vara jobbigt att erkänna.

Edholm, Carl. (2019). Lena blev lurad på över en halv miljon. *Sala Allehanda*, 2 oktober. <https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=057767201910021eddd36e76fe1a89891c2d8477c43b44&s=57767&sa=2001729&x=2454e459a8c2e52440bb9108ef9e55af&tz=Europe/Stockholm&t=1652872826>

Artiklar som analyserats från 2020:

Artikel 6. Kvinnan utsattes för sol-och-vårare

Antalet anmälningar om bedrägeribrott minskar generellt - men det ...

Kvinnan blev i vintras kontaktad av en man via Facebook som först överröste henne med komplimanger och kärleksförklaringar och lovade att han skulle komma till Sverige. Men när han snart ville ha hjälp med pengar sa hon nej, vilket ändrade tonen helt.

- Han framställde det som att jag var världens sämsta människa, säger hon.

Någon gång i vintras fick kvinnan en vänförfrågan från en man hon inte kände på Facebook, efter att ha funderat lite så accepterade hon den.

- Jag brukar inte godkänna någon jag inte vet vem det är, men jag tyckte han såg trevlig ut och någon jag kan ha en konversation med och sen körde det i gång, säger kvinnan som blev änka för nästan två år sedan.

Mannen berättade för kvinnan att han var född i Lund men flyttat till England som liten och därför inte kunde så mycket svenska, vilket Borås Tidning, tidigare skrivit om.

Han berättade också att han arbetade på en oljeplattform utanför Italien och hade ett eget företag. Han skickade bilder på hur det såg ut och när kvinnan googlade fanns oljeplattformen som han uppgett att han jobbade på och hon kunde läsa om den.

Ledde snabbt in samtalet på romantik. Men snabbt ledde Martin Henriksson in samtalen på romantik, vilket kvinnan tyckte var märkligt.

- Det blev ganska snabbt inkört på romantik, det var pussar och kramar, alltihop hela kittet. och sen började han skicka blommor i digital form varje morgon och sen en lång kärleksförklaring och någon musikvideo som hängde ihop med det. Jag tänkte det här verkar inte klokt, vad är detta.

Mannen hade inte kontakt med sina svenska släktingar, men skulle försöka hitta dem när han var klar på oljeplattformen och så ville han hälsa på kvinnan, vilket hon tyckte var ännu märkligare.

- Han skrev att han skulle åka direkt till mig. Det lät så konstigt att han inte skulle hem till England där han hade hund. Men är jag skrev att jag hade hund så är det klart att han hade en hund också.

Anmälningar om olika typer av bedrägerier går ner, den enda kategorin som ökar är romansbedrägerier.

- Kontakten kan pågå länge, ibland i över ett år, innan det uppstår en fråga om att föra över pengar för något akut behov. Men i det typiska romansbedrägeriet har parterna aldrig träffats i verkliga livet, säger tjänstepersonen i ett pressmeddelande.

Försökte ge kvinnan dåligt samvete

Det dröjde inte länge innan mannen som kallade sig mannen började fråga kvinnan om pengar. Hon hade redan innan börjat ana att det rörde sig om en så kallad sol-och-vårare och säger att hon spelade med.

- Efter ett par veckor hade borrharna gått sönder och de behövde skaffa nya, men han ville inte ha pengar av mig utan jag skulle hjälpa med hans transfereringar och skulle få alla kontaktuppgifter men det sa jag nej till och han blev sur. Och sen var det att frakten inte fanns med på fakturan så de inte kunde få borrharna och det ville han att jag skulle skicka pengar för, han kunde inte ta ut mer från sitt konto under en månad och då skulle han bli fördröjd att komma hit, säger hon.

När kvinnan vid båda tillfällena sa nej, dels att hjälpa honom och sedan att skicka faktiska pengar ändrades hans ton direkt och han försökte ge henne dåligt samvete.

- Han skrev om hur ohjälpsam jag var, att jag inte var den han trodde, att jag inte hade någon empati eller förståelse för honom. Han framställde det som att jag var världens sämsta människa, säger hon.

Väninna drabbades också

På hela förra året anmäldes 43 bedrägerier på hela året, men hittills i år har polisen redan fått 49 stycken. Kvinnan valde dock att inte polisanmäla.

- Jag blev ju inte skadad på något sätt, men de säger ju att man ska göra det så kanske ringer i alla fall i dag.

Kort efter att kvinnan blockerade romansbedragaren så fick en väninna till henne en vänförfrågan.

- Jag blev så arg, det är en hel industri detta. Bara någon vecka efter fick en väninna en vänförfrågan, det var samma bild men med ett annat namn. Jag är en erfarenhet rikare men inte en krona fattigare, säger hon.

Polisens råd till den som drabbats

Om du misstänker att du har blivit utsatt för ett romansbedrägeri rekommenderar polisen dig att: Kontakta din bank direkt. Om en transaktion nyss har genomförts kan banken ha möjlighet att stoppa den. Anmäl till polisen. Ta hjälp och stöd av personer i din omgivning. Du kan även kontakta Brottsofferjouren. Avbryt all kontakt, även med personer som påstår att de kan hjälpa dig att få tillbaka pengarna. Källa: Polisen

Bergh, Linda. (2020). Karin, 76, utsattes för sol-och-vårare. *Göteborgs-Tidningen*, 30 september. <https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00024620200930319223154&s=246&sa=2001729&x=0b1a7a5910bdce623b171997a1892441&tz=Europe/Stockholm&t=1652873726>

Artikel 7. Insyltad i romansbedrägeri - Nu riskerar mannen två års fängelse

En kvinna skickade över 100 000 kronor för att hjälpa en man hon träffat via en dejtingsida på nätet. Men det hela var en bluff och i själva verket hamnade pengarna hos en helt annan man,. Nu åtalas mannen för penningtvättsbrott.

Det började med ett oskyldigt meddelande på en dejtingsajt. En ensamstående kvinna ville hitta kärleken via nätet. Hon blev kontaktad av en amerikansk änkeman med svenska rötter.

Allt verkade lovande. Under flera månaders tid under våren och sommaren 2018 hade de daglig kontakt med varandra. Även om de aldrig träffades personligen berättade amerikanen att han var väldigt kär i henne och ville gifta sig. Men det fanns en hake - han var i behov av pengar.

När mannens identitet till slut visade sig vara en bluff var det redan för sent. Kvinnan hade då lurats att betala sammanlagt över 100 000 kronor via olika banköverföringar.

Pengarna hamnade på ett konto tillhörande en man. Mannen åtalas nu för penningtvättsbrott, då han misstänks ha tagit emot och omsatt bedrägeripengarna för att dölja att de "härrör från brott eller brottslig verksamhet eller för att främja möjligheterna för någon annan att tillgodogöra sig egendomen eller dess värde", som det står i åtalet.

I polisförhör hävdar mannen att han inte kände till något bedrägeri. Han känner heller inte till något om det falska konto på dejtingsidan, som använts för att lura kvinnan på pengar.

Visserligen har han själv använt sig av sajten, men bara i sitt riktiga namn.

I sin utredning har polisen kunnat visa att mannen gjort omfattande överföringar av pengar från sitt konto som sammanfallit i tid med överföringar från kvinnan. Enligt mannen har dessa överföringar inget samband. De pengar han själv skickat har gått till vänner och familj som varit i behov av ekonomiskt stöd, hävdar han. Om mannen döms riskerar han fängelse i upp till två år.

Karlsson, Tobias. (2020). Insyltad i romansbedrägeri - Nu riskerar Eksjömannen två års fängelse. *Smålands-Tidningen*, 29 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05747720200929ca1ad54124d160ae5758f5bec03d4ca&s=57477&sa=2001729&x=fdc71b21eecdc435cf28f6a51d937f3a&tz=Europe/Stockholm&t=1652873025>

Artikel 8. Kvinna lurad på halv miljon kronor av FN-läkare

Kvinnan tyckte att mannen, som presenterade sig som läkare inom FN, var mycket trevlig.

Kvinnan fick i mars månad via sociala medier kontakt med en man som påstod sig jobba i USA men nu arbetade som kirurg för FN i Syrien. Han skulle gå i pension och bosätta sig i Sverige och öppna en klinik. Han behövde därför transportera hem sin förmögenhet. Men detta skulle kosta en hel del pengar och han behövde hjälp med fraktkostnaderna.

- Kvinnan fattade tycke för mannen och gjorde flera överföringar på sammanlagt cirka 500 000 kronor. Därefter upphörde alla kontakter, säger tjänstepersonen. Kvinnan hade haft kontakt med den påstådde FN-läkaren i sex månader innan det gick upp för kvinnan att hon var lurad. Brottet är rubricerat som romansbedrägeri.

- Kontakterna brukar vara i fem, sex månader med olika förespeglingar om att man är framgångsrik företagare och behöver hjälp med olika kostnader och att man ska leva ihop längre fram. I detta fall har kvinnan enligt tjänstepersonen sagt att det inte handlade om ett kärleksförhållande utan att hon helt enkelt fattade tycke tycke för mannen som en vän som behövde hjälp.

Fehrm, Stefan. (2020). Kvinna lurad på halv miljon kronor av FN läkare. *Smålandsposten Plus*, 28 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00969720200928319131495&s=9697&sa=2001729&x=5719dd9ec5948e7cd4a6466af4f0a4c4&tz=Europe/Stockholm&t=1652959193>

Artikel 9. Kvinna lurad av en sol-och-vårare

Mannen som kvinnan fick kontakt med via en dejtingsajt visade sig...

Kvinnan fick kontakt med mannen en vecka före midsommar.

När de fått vad hon uppfattade som en förtroendefull relation började han begära hjälp med att köpa en mobiltelefon och teckna ett mobilabonnemang. Eftersom kvinnan litade på mannen loggade hon in på en sajt med sitt bank-id och godkände köpet.

Men mannen nöjde sig inte med det, utan ville ha fler mobiltelefoner och fler mobilabonnemang. Och kvinnan ställde upp för honom gång efter gång.

Först efter tre månader förstod kvinnan att hon blivit utsatt för en sol-och vårare - eller ett romansbedrägeri, som det heter på polisspråk.

Hon har nu polisanmält mannen efter att ha förlorat tiotusentals kronor. Kvinnan har uppgett ett mansnamn för polisen, men det är inte alls säkert att mannen verkligen heter så.

Nilsson, Kristian. (2020) 61-årig kvinna lurade av en sol-och-vårare. *Landskrona Posten*, 20 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05090120200920707f36e16b706b9a4d2a02a4e077c5d4&s=50901&sa=2001729&x=875af5a759cd77647406d91446b24037&tz=Europe/Stockholm&t=1652959395>

Artikel 10. Kvinnans kärlek var en bedragare - lurade henne att smuggla droger

När kvinnan svarade på en vänförfrågan på Facebook hade hon aldrig hört talas om ordet romansbedrägeri. Två år senare satt hon inlåst i Japan för narkotikasmuggling.

Hur kan en vanlig svensk pensionär luras att bli knarkkurir? Kvinnan som vill vara anonym och

egentligen heter något annat, förstår det inte själv. Hon som levde ett stillsamt liv med barn och barnbarn var mycket nära att dömas till ett långt fängelsestraff i Japan.

Tre varningstecken på att du kan vara utsatt för romansbedrägeri

1. Personen vill att du ska låna ut pengar, ge ut koder eller lösenord eller frakta någonting åt dem. De kan också erbjuda sig att betala en resa åt dig.

2. Bedragaren utger sig ofta för att vara en engelsktalande person som befinner sig utomlands i tjänsten.

3. Romansbedrägerier sker ofta, men inte alltid, via internet. Vanligt är att bedragaren kontakter sina offer genom en dejtingsajt eller via en vänförfrågan på sociala medier.

Med hjälp av en skicklig advokat är hon nu hemma i tvårummaren igen. "Världens bästa mormor" står broderat på en inramad duk på väggen. Kvinnan har pigga, nyfikna ögon och ett varmt leende. Humorn är ofiltrerad och hjärtlig och hon småpratar lättsamt medan hon brygger kaffe i köket. Hon håller fortfarande på att bearbeta vad hon varit med om - en mardröm som började som en dröm. Om kärlek. Om en stilig amerikansk general.

- Han såg väldigt bra ut, det gjorde han, säger kvinnan eftertänksamt.

Hon talar om den påhittade man som blev upprinnelsen till kvinnans osannolika historia. Hon föll offer för den nya, mycket utstuderade formen av internationell brottslighet som innefattas av begreppet romansbedrägeri.

Fyra kilo knark

För bara några månader sedan satt kvinnan inspärrad i ett häkte i Japan efter att ha lurats att smuggla in fyra kilo amfetamin i landet. Trots att hopplösheten drev kvinnan så långt att hon började planera sitt självmord menar hon att upplevelsen har gjort henne starkare.

Det började 2017. Den lilla ikonen för vänförfrågningar blinkade till på kvinnans Facebooksida. Profilbilden visade en stilig man i uniform med grått hår och ett vitt leende. Han utgav sig för att

vara general och heta Steve Johnson. Han sa sig vara 71 år gammal och komma från New York, men vara stationerad i Irak.

- Jag tänkte att jag hade varit ensam i så många år, så varför inte? Det kunde ju vara roligt att ha någon att prata med på kvällarna.

De började skriva till varandra och den täta kontakten mynnade snart ut i en internetromans.

- Om jag la ut en ny bild på mig själv skrev han "beautiful". Jag fick mycket komplimanger.

Mannen är en helt oskyldig person, en riktig general i amerikanska armén. Bedragare har stulit en bild på honom och använt i kriminella syften.

Sexig röst

"Generalen" ringde ofta och skickade kärleksfulla meddelanden. Varje dag frågade han om hur hennes dag hade varit och hur hennes barn mådde.

- Han hade världens sexigaste röst måste jag säga. Det tog ett tag, men till sist sa han att han älskade mig. Kvinnans barn var till en början skeptiska till sin mors internetromans. Men allteftersom tiden gick började de till sist tro att kvinnan kanske trots allt funnit kärleken.

Efter nästan två år med daglig kontakt kom till sist frågan. "Generalen" ville att kvinnan skulle åka till Japan via Kambodja för att lämna över en väska med souvenirer till hans chef.

Souvenirerna skulle fungera som ett slags present och vara ett sätt för honom att slippa undan sin stationering i Irak. På så sätt skulle han kunna komma till Sverige och han och kvinnan skulle äntligen kunna träffas och inleda ett riktigt förhållande. Kvinnan vägrade till en början eftersom hon är flygrädd men blev till slut övertalad.

Sa inget före resan

Kvinnan berättade inte för någon om sitt stundande utlandsäventyr, utan tog en taxi till Arlanda en tidig septembermorgon och klev på ett flyg till Kambodja där hon tog in på ett förbeställt hotellrum som "generalen" bokat. Hon vilade ut efter den långa resan när det knackade på hotellrumsdörren. - Då står det en person där och lämnar in en väska som jag skulle ta med mig.

Jag tänkte att det där måste vara souvenirerna. Men jag tittade aldrig i väskan. Jag vet inte varför, jag bara gjorde inte det.

Stoppades i tullen

Dagen efter tog hon sin packning och väskan till flygplatsen och checkade in allt. Väl framme på Tokyos flygplats stoppades kvinnan i tullen.

- De frågade om jag hade någonting olagligt med mig. "Nej", sa jag. Men då tog de väskan som jag hade fått på hotellet i Kambodja och det var där de hittade knarket. Jag var tvungen att tala om precis som det var. Att jag måste ha blivit lurad.

Kvinnan såg hur tulltjänstemännen packade upp påse efter påse med ett vitt pulver som hon beskriver såg ut som grovsalt. "Souvenirerna" visade sig vara fyra kilo amfetamin.

En värld av lögner

Hennes romans visade sig vara en hel värld av lögner som brottslingarna ägnat hundratals timmar åt att bygga upp. Kvinnan satt nu i en fruktansvärd knipa tusentals mil hemifrån. För sin inre syn såg hon sig tillbringa resten av livet inspärrad i fängelse. En tanke som blev outhärdlig.

- Jag tänkte att om jag döms till för många år i fängelse så tar jag livet av mig. Jag tänkte trampa sönder mina glasögon och skära mig med bitarna. Det skulle jag göra på kvällen, så jag kunde gå och lägga mig och sova efteråt och ingen skulle märka något.

Kvinnan sattes genast i handfängsel och fördes bort i en bil som tog henne till ett kvinnofängelse i miljonstaden Chiba, fyra mil öster om Tokyo.

Hon fotograferades och tvingades klä av sig naken för att bli kroppsvisiterad.

- De skulle väga mig, mäta mig och titta mellan benen på mig. Titta under armarna, under bysten, bakom öronen, i hårbotten. Överallt letade de efter knark.

Kvinnan fick flytta in i en omöblerad cell som hon delade med en thailändsk kvinna med vresigt humör. Cellen mätte tio steg åt ett håll, åtta åt det andra. Sitta fick man göra direkt på betonggolvet.

Skulle hon nu genomföra självmordsplanen eller anpassa sig till fängeslivet? Hon valde det senare alternativet. Klockan sju på morgnarna tändes 100-wattslamporna i taket och de intagna förväntades plocka undan sin madrass och skura golvet.

- Jag tyckte ofta att maten såg ut som hundmat eller kattmat och ibland såg det nästan ut som att det rörde sig i den, säger kvinnan och grimaserar.

En timme om dagen fick hon motionera tillsammans med de andra intagna kvinnorna i ett motionsrum. Sedan bestod dagen av en lång, utdragen väntan.

- Vi längtade till klockan 20 för då fick vi borsta tänderna. Det enda man såg fram emot var att gå och lägga sig och få slut på dagen. Jag grät ofta och låg och tänkte på barnen där hemma.

Frigavs kvinnan hade turen att få en snabb rättegång och en erfaren advokat som hon kommunicerade med genom en tolk. **Rätten trodde på att kvinnan hade blivit lurad**, och istället för de förväntade sex till åtta åren i fängelse blev domen åtta månaders villkorlig dom. "You're a very lucky lady" var det första advokaten sa till den lättade kvinnan efter att domen fallit. I början av januari i år fick hon äntligen komma hem till Sverige efter fyra månader i det japanska häktet.

Romansbedrägerier över internet är ett växande problem och polisen tror att det finns ett stort mörkertal av drabbade. **Gärningspersonerna organiserar sig ofta i nätverk som utgår från Västafrika eller Ryssland, och det är vanligt att flera offer bearbetas samtidigt. Oftast försöker de lura till sig pengar, men fenomenet att de lurar äldre att smuggla narkotika över landsgränser har förekommit åtminstone de senaste fem åren.** Det finns minst en handfull svenskar som drabbats på liknande sätt som kvinnan.

- De går på äldre personer eftersom yngre oftare har större vana vid källkritik på internet. Varningsklockorna bör ringa direkt om en kontakt från internet vill få en att göra en resa, säger tjänstepersonen.

Förlorad tilltro

Kvinnan försöker nu gå vidare med livet hemma i Sverige. Men den tidigare tilltron till människor finns inte kvar.

- Tidigare kunde jag inte tänka ont om någon, men nu är jag inte godtrogen längre. Och jag skulle aldrig kunna tänka mig att bli kär i en karl igen. Men jag känner mig faktiskt psykiskt starkare nu än jag var tidigare.

Hon beskriver mannen som en skicklig manipulatör.

- Om de vill komma till dig så är kanske det okej, men åk inte till ett annat land. Och skicka inga pengar, varnar kvinnan.

"Generalen" är ännu oidentifierad.

Lidén, Elisabeth. (2020). Ingers kärlek var en bedragare - lurade henne att smugla droger. *ICA Kuriren*, 13 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00133020200913318406202&s=1330&sa=2001729&x=e0342a10108fbf86b8f194894082d4a4&tz=Europe/Stockholm&t=1652894755>

Artiklar som analyserats från 2021:

Artikel 11. Kvinna blev av med 50 000 kronor genom en nätromans: "Godtrogen"

En kvinna har förlorat 50 000 kronor till en man som hon hade kontakt med på nätet. "Jag var godtrogen och ville bli omtyckt." Det var 2018 som kvinnan och mannen fick kontakt via Facebook. I polisförhör har kvinnan berättat att hon tyckte att det var spännande och roligt i början. Efter ett tag kom dock förfrågningar om pengar från mannen. Bland annat ville han komma till Sverige och hälsa på henne och ville ha pengar till resan. Hon betalade även in pengar till påstådda sjukhusräkningar och bagage som var inlåst och behövde lösas ut. Kvinnan överförde sammanlagt 50 000 kronor till mannen och hon tog även lån för att kunna hjälpa honom. "Jag var godtrogen och ville bli omtyckt. När jag senare såg på tv om bedragna kvinnor förstod jag att jag blivit lurad och polisanmälde det hela", säger kvinnan i förhör.

Mannen som hon hade kontakt med skrev att han arbetade som volontär i Afghanistan, men i själva verket bodde han i en svensk stad tillsammans med en annan kvinna. Det var på den kvinnans konto som pengarna sattes in. Mannen befinner sig nu i ett annat land där han väntar på uppehållstillstånd. Kvinnan som han bodde med, som är i 60-årsåldern, åtalades på grund av transaktionerna för penningtvättsbrott. Enligt den tingsrätt som tagit ställning i målet är det bevisat att pengarna som kom in på kvinnans konto kom från brottslig verksamhet. Men kvinnan frikänns från brott, bland annat för att det gick så lång tid mellan händelsen och åtalet att brottet hann att preskriberas. Enligt tingsrätten hade inte heller kvinnan något uppsåt att luras. "Omständigheterna i målet är dock inte sådana att slutsatsen kan dras att kvinnan insåg eller borde ha insett risken för att pengarna kom från brottslig verksamhet. Det är därför inte styrkt att kvinnan haft uppsåt till att pengarna kom från brott eller brottslig verksamhet," står det i domen. Mannen och kvinnan är inte längre ett par och i förhör har kvinnan sagt att hon tycker det är "fruktansvärt när hon hör hur målsäganden blivit lurad." "Jag har inte använt pengarna själv. Jag litade på honom." Då kvinnan frikänns från brott så faller kvinnan om skadestånd och hon får därmed inte några pengar tillbaka. Av utredningen framgår att kvinnan blivit utsatt för ett så kallat romansbedrägeri och att hon blivit av med 50 000 kronor.

Cederbom, Åsa. (2021). Kvinna blev av med 50 000kr genom en nätromans: "Godtrogen".

Barometern, 18 december

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=057311202112184ff9b1bd691318d022b4531f54624da3&s=57311&sa=2001729&x=75dbaef7d9778c3a700282ed2477f8e1&tz=Europe/Stockholm&t=1652960360>

Artikel 12. Lena blev lurad av teckenspråkig nätbedragare

Kvinnan föll för en "känd profil". De skrev kärleksfulla meddelanden till varandra på internet och videochattade på teckenspråk. Kvinnan lade ut totalt 44 000 kronor. Inte ett enda öre har hon fått tillbaka. - Jag är rent av förbannad! säger hon som vill varna andra för romansbedrägeri.

Allt började på Instagram. Där hade en känd profil ett konto som kvinnan med stort intresse följde. En dag blev hon kontaktad av "profilen" på Google Hangouts. Han inledde med att presentera sig själv och frågade om kvinnan hette NN på Instagram.

- Jag frågade "Är det verkligen du?" flera gånger. Han försäkrade att det var han, berättar kvinnan. De började chatta och inledde kort därpå en kärleksrelation. Även om kvinnan innerst inne kände att något inte stämde, och att det var för bra för att vara sant, blev hon förälskad i honom.

- Han var väldigt skicklig på att manipulera mig. "Profilen" ville besöka henne i Sverige. Han bad om pengar till flygbiljetten och covid 19-testet. Kvinnan ifrågasatte varför han behövde pengar med tanke på att han var känd och därmed borde ha råd att betala själv. Han gav en förklaring som kvinnan tyckte var trovärdig. Hon betalade 18 000 kronor. Han meddelade sedan att han fick förhinder eftersom flyget blev inställt och han inte kunde göra något coronatest.

De fortsatte att prata och skicka kärleksfulla meddelanden till varandra. Vid ett annat tillfälle tog "profilen" upp att han behövde pengar till att köpa en viss utrustning. Kvinnan erbjöd sig att låna ut pengar då hon gärna ville att han skulle kunna fullfölja sitt arbete. Totalt lade kvinnan 44 000 kronor.

- Han lovade att betala tillbaka, vilket han aldrig gjorde. "Profilen" skickade bilder till henne. DT, som tagit del av dem, kan se att de är photoshoppade (manipulerade). Ett exempel är att "profilens" ansikte är ersatt med den kända profilens urklippta ansikte. Kvinnan har också videochattat med "profilen" på teckenspråk tre eller fyra gånger. Kvinnan ångrar att hon aldrig spelade in videosamtalen eller tog en skärmdump.

- Det är väldigt svårt att veta om det är han på riktigt eller någon annan som utger sig för att vara han. Eller om det är en grupp som ligger bakom. Hon har gjort polisanmälan. Dessvärre ledde det inte någonvart i brist på bevis - det var svårt att utreda eftersom bedragaren/ bedragarna befann sig utomlands. Sveriges Radio rapporterade i april att endast vart tionde polisanmält romansbedrägeri ledde till åtal. Kvinnan känner sig både frustrerad och förbannad. Hon är arg på sig själv för att hon gick med på blåsningen. Nu är hon bestämd och vill att det hon varit med om ska bli känt för allmänheten.

- Jag vet att jag inte är den enda som blivit lurad. Och jag vill varna andra för romansbedrägeri, säger hon.

Hennes tips till andra är att aldrig ge pengar till någon man inte känner och inte har träffat i verkligheten. Var vaksam när någon okänd söker kontakt eller skickar en vänförfrågan i sociala medier. Om man har blivit utsatt för ett romansbedrägeri, ska man polisanmäla det, och ta hjälp och stöd av sin omgivning. Lena har själv fått bra stöd av Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk (NKJT). DT har försökt att nå profilen, men utan framgång.

Martinsson, Niclas. (2021). Lena blev lurad av teckenspråkig nätbedragare. *Dövas Tidning*, 25 november.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=0578252021112559e21eb7e4c1f18f672b31a1c3ec65d5&s=57825&sa=2001729&x=7cbcd103e73f859cddb1319b79c261b0&tz=Europe/Stockholm&t=1652873241>

Artikel 13. Romansbedrägeri - lurad på 600 000

NÄTDEJTING. Kvinna ville hjälpa sin "amerikanske" pojkvän

Via Ourtime, dejtingsajt för singlar 50+, **träffade kvinnan en amerikansk man och inledde en relation via nätet.** När han plötsligt blockerade henne insåg hon att hon blivit lurad - på drygt 600 000 kronor. Det var i början av juli som kvinnan, **träffade en trevlig man från Texas via dejtingsajt.** **De två inledde en relation, och kommunicerade bland annat via mejl,** men ganska snart fick mannen problem med sitt bankkonto.

- Det är den vanliga tragiska historien: kontakt på nätet med en utländsk man, i detta fallet är det en amerikan vilket är ganska vanligt, och sen har det uppstått problem för den nya vännen, som behöver hjälp med pengar, säger tjänstepersonen. Inledningsvis ska det ha handlat om en mindre summa mannen behövde.

- Han har uppgett att hans konto blivit spärrat, så han behövde betala en annan person som skulle hjälpa honom att ta ut pengarna, säger tjänstepersonen.

Snäll som kvinnan var förde hon över pengar till honom, till ett svenskt konto. Det blev den första av flera överföringar. Exakt hur mycket pengar det handlar om har tjänstepersonen inte grepp om ännu, eftersom han väntar på att få kontoutdrag.

- Men det är ett belopp nämnt på lite drygt 600 000 kronor i anmälan, säger han och fortsätter:

- Ofta blir det sådana här pengar, jag har haft ärenden där det handlar om över miljonen. Det brukar börja med mindre belopp, sedan ökar det. När kvinnorna blir mer motvilliga att betala blir beloppen mindre igen och då tycker de att de investerat så mycket redan att lite till kan de betala. Det här brottet rubriceras som grovt bedrägeri via social manipulation men inom polisen kallar vi det för romansbedrägeri, säger han.

Att hennes amerikanske vän inte var den han utgav sig för gick upp för kvinnan när han plötsligt blockerade henne på nätet.

- Min erfarenhet är att de här profilerna oftast är igång med flera personer samtidigt och ibland blir det för mycket kommunikation för dem. Då blockerar de bort de personer de anser de inte kan få mer pengar från, säger tjänstepersonen.

Polisen har nu inlett jakten på den, eller de, skyldiga genom att pengarna spåras. Enligt tjänstepersonen leder spåren oftast utomlands och når sällan hela vägen till slutpersonen.

- Ibland hamnar vi i Afrika, i Turkiet eller gamla östländer som Ukraina, så då blir det jättesvårt med slutpersonen. Men om det stämmer att de här pengarna gått till svenska konton inledningsvis kommer det vara folk som blir misstänkta för penningtvättsbrott.

Att hon skulle få sina pengar tillbaka, vad är oddsen för det?

- De brukar vara rätt små, tyvärr. Det hänger helt på de personer som tagit emot och skickat pengarna vidare, vad de har för ekonomisk situation. Om de blir fällda för penningtvättsbrott kan de bli ersättningsskyldiga för pengarna som gått igenom deras konton. Det har också förekommit att pengarna stannat där, men är inte så vanligt. De flesta pengarna går utomlands. Många av de profilerna här drivs av utländska ligor.

Hur ska man undvika att hamna i en liknande situation?

- Betala inga pengar om du inte vet vem du pratar med och tro inte på att personen är den den påstår sig vara. Vi svenskar är naiva överlag och så fort känslor kommer in reagerar en del med hjärtat. Så det är egentligen godhjärtade människor som råkar värst ut. Ibland får man släppa känslorna, säger tjänstepersonen.

Ekdahl, Pernilla. (2021). Romansbedrägeri - lurad på 600 000. *Norra Skåne*, 10 november

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=05747020211110be3ae2a220b62bc6f8c0a27a7946a67e&s=57470&sa=2001729&x=8b60337f15e616def26cb33fb8c359a6&tz=Europe/Stockholm&t=1652960808>

Artikel 14. Blev kär i bedragare - lurade jobbet på två miljoner kronor

Hon tog ut sammanlagt två miljoner kronor från företagets konto och förde över större delen av det till en man hon blivit kär i på nätet - men aldrig träffat. Nu åtalas den ekonomiansvariga kvinnan på ett företag i Väsby för grov trolöshet mot huvudman. Hon var ekonomiansvarig och hade fullt förtroende av ledningen. I förhör har kvinnan sagt att hon träffat en man på nätet som ska ha varit från Kanada och ville bosätta sig i Sverige.

- Enligt kvinnan hade hon träffat en man på nätet som hon blev kär i och som efter ett tag började be henne om pengar av olika skäl, så kallat romansbedrägeri. Så hon har skickat alla pengarna till olika konton, både i Sverige och utomlands, säger tjänstepersonen.

Enligt förhör med kvinnan hävdade mannen att han hade gjort stora kopparaffärer med Kina och behövde ta sig dit, men att det saknades pengar till bland annat tullavgifter.

Tog först egna lån

Kvinnan tog först egna lån för att hjälpa mannen, men när pengarna inte räckte började hon göra uttag från kontot på det företag där hon var anställd. Sammanlagt gjordes tolv uttag på drygt två miljoner kronor som fördes över till olika konton. Av dem hann drygt 400 000 kronor återföras till företagets konto när bedrägeriet upptäcktes. Kvinnan har erkänt och beskriver situationen så

här i förhör: "Det är fruktansvärt stressande och pressande. Jag här helt plötsligt inte jag. Det finns inte någon logisk tanke i mig utan jag är plötsligt som en marionettdocka."

Hur har hon kunnat ta ut sammanlagt två miljoner utan att arbetsgivaren upptäckt det på 2,5 månader?

- Hon var ekonomiansvarig och hade fullt förtroende av ledningen, säger tjänstepersonen.

Varför åtalas hon inte för förskingring?

- Det blir inte förskingring eftersom hon i lagens mening inte anses ha bolagets konto i sin besittning.

Förutom kvinnan, som åtalas för grov trolöshet mot huvudman, åtalas tre personer för penningtvättsbrott.

Hur har de tre blivit inblandade i det här?

- Enligt den tilltalade har hon fått kontonumret till de här personerna av den person som hon var kär i. Hon känner inte dem, säger Jens Nilsson. Rättegången påbörjas den 17 februari nästa år.

Om kvinnan döms riskerar hon fängelse i 1,5 år. De tre som åtalats för penningtvätt riskerar villkorlig dom och böter. Så skyddar du dig mot romansbedrägerier Att inleda en kärleksrelation med någon i syfte att lura personen på pengar är brottsligt och kallas romansbedrägeri.

Romansbedrägerier sker ofta via internet. De som polisanmäler har ofta blivit kontaktade av bedragaren på en dejtingsajt eller via en vänförfrågan på sociala medier. Vanliga profiler

Bedragaren utger sig ofta för att vara en engelsktalande man som befinner sig utomlands i tjänsten. Det finns flera varianter på detta som militär i Afghanistan eller läkare i Syrien.

Relationen blir snabbt förtrolig och ofta har bedragare och offer kontakt flera gånger per dag.

Varningssignalen

Frågan om pengar kommer upp, förr eller senare - och då är det bråttom. I början kan det handla om mindre belopp, men så snart en betalning är gjord uppstår flera utgifter och ytterligare behov av pengar.

Om du har blivit utsatt

Kontakta din bank direkt. Om en transaktion nyss har genomförts kan banken ha möjlighet att stoppa den. Anmäl till polisen. Avbryt all kontakt.

Arwedsson, Charlotta. (2021). Blev kär i bedragare - lurade jobbet på två miljoner kronor.

Lokaltidningen Mitt i, 20 oktober

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00786320211020341376168&s=7863&sa=2001729&x=01cc1ad7fdfce2d3929f6966227d5542&tz=Europe/Stockholm&t=1652961070>

Artikel 15. Kvinna dejtade man: Allt det var fejk

Marken rämnade under kvinnans fötter.

- Jag blev rädd. Riktigt rädd. Vad är det här för människa och vem är han? säger hon. Aftonbladet, en man som utger sig för att vara en hjärtläkare som ärvt miljarder av sin bortgångne far. Han är nu misstänkt, och delgiven misstanke, för flera olika brott runt om i landet då han misstänks ha inlett. Många av dem har vittnat i Aftonbladet om hur det känslomässiga sveket varit det tuffaste, att tvingas inse att en person man delat förtroende med varit någon helt annan. Flera av dem har även efter att de avslöjat honom fått motta både polisanmälningar och anmälningar till sociala myndigheter med honom som anmälare. Satt i bilen när artikeln publicerades. Kvinnan, träffade John i början av sommaren, även hon via Facebook.

- Först hade vi kontakt som vänner men sedan växte det. Han sa att han älskade mig och flyttade i princip in hos mig. Inte på riktigt, han påstod sig äga en fin villa, men det var för långt att pendla, sa han, säger kvinnan.

Hon och mannen började planera en framtid tillsammans. Att han aldrig gick till jobbet förklarade han med att han hade en lång semester.

Kvinnan satt i en bil tillsammans med mannen när Aftonbladets första artikel om honom publicerades. **De hade då bara träffats i några månader.**

- Jag bara, vad fan är det här? **Han hade först förklaringar på allt, dokument på allt, men till slut insåg jag att allt det var fejk.** Men någonstans tror jag nästan att han tror på allt detta själv. Att han har intalat sig att han är en rik läkare. Han har till och med gett folk medicinsk rådgivning, det är ju livsfarligt, menar kvinnan.

Kvinnan träffade mannen i somras och de inledde ett förhållande.

Verkar inte vara läkare

För Aftonbladets granskning har visat att mannen inte alls verkar vara den han själv påstår: Hans bostadsadress och bostadsort är okänd då han i februari i år utvandrade till ett annat europeiskt land men han står inte registrerad på några fastigheter trots att han hävdar att han äger flera. Inte heller verkar han vara läkare. Enligt Socialstyrelsen har ingen med hans personnummer eller namn någon läkarlegitimation. Han har ibland påstått att han numera jobbar på Rigshospitalet i Köpenhamn. Men vid en koll med den danska Styrelsen for patientsikkerhed framgår dock att han inte heller har en läkarlicens i Danmark. Mannen poserar med en bil han menar han köpt. Foto: Privat 2020 deklarerade han en inkomst på 0 kronor och ett underskott av kapital på 1 458 kronor. Året innan deklarerade han en inkomst på 21 919 kronor. Han verkar snarare ha levt på de kvinnor han lurat. John är dömd för tidigare fall av bedrägerier och har skatteskulder. I en dom från 2015 konstaterar frivården att han lever under instabila förhållanden avseende försörjning och sysselsättning och att det föreligger risk för återfall i brottslighet. På Facebook, innan hans profil stängdes ner, poserade han med lyxbilar han påstod sig ha köpt. Någon lyxbil finns heller inte registrerad på honom enligt fordonsregistret. Han står i själva verket inte registrerad som ägare till något fordon alls. Hos ett av sina offer glömde mannen kvar en läkarväska full med olika namnbrickor, stetoskop och munskydd. Men mannen har ingen läkarlegitimation.

Han har terroriserat mig

Mannen lyckades inte lura av kvinnan några pengar innan allting uppdagades och hon kan heller inte veta säkert att han planerade att göra det. Hon har dock anmält honom för falsk tillvitelse.

- Han har sedan det tog slut terroriserat mig. Och nyligen fick jag veta att han anmält mig till soc för vanvård av mitt barn och till polisen för stöld av en telefon som han gav till mig, säger hon.

Camilla säger att hon känner sig rädd för mannen, att han verkar så övertygad om att han har rätt att hon inte vet vad han kan komma att göra.

- Till och med när allting uppdagades stod han fast vid sin historia. Vad är det här för människa och vem är han? För han är ju inte den han sagt att han är. Jag vill varna andra känner jag. Ingen mer borde råka ut för honom.

Aftonbladet har vid flera tillfällen haft kontakt med mannen som säger att allting han anklagas för inte är sant och att vi snart ska få se bevis. Han hävdar även att han inte delgetts misstanke om brott men det har han enligt åklagarmyndigheten blivit, både i Stockholm och Göteborg. Brott han bland annat misstänks för är olaga hot, missbruk av urkund (när man utger sig vara någon man inte är reds.anm) folkbokföringsbrott, bedrägeri och oredligt förfarande som är en form av bedrägeri där man får en person att göra något genom att vilja lura personen och genom detta skadar den vilseledde ekonomiskt.

Hjertén, Linda. (2021). Camilla dejtade hjärtläkaren John: Allt det var fejk. *Aftonbladet*, 27 september.

<https://nogo.retriever-info.com/prod?a=7315&d=00000120210927340070272&s=1&sa=2001729&x=2879db39b6efb5934575f91c20fb976c&tz=Europe/Stockholm&t=1652873469>